

www.e-rara.ch

Volumen VI[-VII] disputationum politico-historico-iuridicarum

Genath, Johann Jacob

Basileae, Anno 1624[-1626]

Universitätsbibliothek Basel

Shelf Mark: Diss 266

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-20383>

Inauguralis dissertatio theoretico-practica de rescriptis seu literis dilatoriis sive moratoriis, quas vulgo quinquennales appellant, Von Quinquenell oder Anstandtbrieff auff gewisse Zeit zu zahlen

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelnformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

INAUGVRALIS DISSERTATIO
THEORETICO-PRACTICA
DE

RESCRIPTIS SEV
LITERIS DILATORIIS
SIVE MORATORIIS,

quas vulgò
QVINQVENNALES
appellant,

Von Quinquenell oder Anstandbrieff
auff gewisse zeit zu zahlen.

QVAM

Sacrofanctissimâ TRINITATE præfide
Decreto & authoritate Nobilis & Magni-
fici fctorum Ordinis in celeberrima
Rauracorum Vniuersitate

Pro summis in VTROQ. IVRE Privi-
legiis & honoribus Doctoralibus
consequendis

Publicæ censuræ submittit

JOHAN. GEORGIUS Weinman
Heilbrunnensis

Die 25. Mens. Maji, Anno c1715 cxxv.

Loco horisq. solitis.

BASILEÆ,
Typis JOHAN. JACOBI GENATHII.

P A R A S C E V E.

RIGET in te ab usu nostrorum iudiciorum remotissima multum operæ collocare, turpe est enim, ut inquit Catullus, difficiles habere nugas, & stultus est labor ineptiarum: nec non summæ dementiæ est, authore Senecâ, in tanta temporum universitate supervacua addiscere. Reperiuntur tamen, qui in re nihili & mox dediscenda occupati, minutias quasque & antiquitatum quisquiliis defecatas tam scrutentur, ut maximam Academiæ vitæ partem in iis traducant & ferè incanescant. Sed hi malè sibi consulunt, scire enim in nostra scientia non est propter scire, sed propter operari, quare illa, quæ usui non sunt, neque Juris prudentiæ propria sunt: Practica est scientia digestiva, h. e. leges in scholis deglutiuntur, in foro verò & palatiis digeruntur. Sunt in iure nostro pleraque mæra subtilitatis, in quibus operæ multum collocare operæ haud precium est, quod ad statum Reipublicæ Romanæ antiquatum directa ab usu moderno iudiciorum multum abhorrent, quibus cursim perlectis potius esset ea ad animum elevare, quorum aliqua postmodum in foro utilitas & fructus constare potest. Quod & ego animo mecum perpendens, operæ precium me facturum putavi, si inauguralis disputationis loco principale debitorum beneficium de MORATORIIS DILATIONIBUS, vulgo Quinquenell oder Unstandsbrieff/ (quo obæratiss succurritur debitoribus, ne intra certum tempus ab ipsis aliquid petatur) quantummodo per ingenii temporisque angustiam licet, præsertim cum instrumentis ad exornandam huiusmodi materiam necessariis (libros puto) indigeam, disputandum proponerem, præsertim cum Anton. Fab. de error. pragmat. decad. 25. error. 3. in princ. sese, eò nil occurrat frequentius. Neque verò erit hæc longa & in utramque partem effusa redundansque disputatio, neque innumeris Doctorum autoritatibus onerata, non tractatus, sed discursus & dissertatio liberior, quæ demonstrationes certas proponere habet, Scalig. exer. 307. sect. 20. per discursum veritas non violatur, Everh. à Weyho de success. Elect. Reg. neque præjudicium sit disputando, sed decidendo. Quæ omnia ut fiant bono conatu & successu, divinæ benedictionis imploro auxilium.

T H E S I S I.

A nominibus auspicandum monet Scal. exer. 356. sect. 1. neq; verba Grammatistis tantum, sed & Jctis curæ sunt, l. 1. in pr. de iust. & iur. l. 1. §. 1. D. de pact. l. 1. D. de iustel. ubi Bartol. l. 1. D. de furt. l. 2. §. appellata. & ibi Alexand. D. de Rebus cred. cum in fin. per quos fiat investit. 2. Feud. quia rerum intelligentia à verborum intellectu dependet, Gell. lib. 13. cap. 10. & quos refert Cuth. in Brocard. cap. de natur. nomi. Rectè itaque, ut ritè fiat, fecero, si, priusquam ad substantialia deveniam, considerem, quomodo aliàs hæc materia appellari soleat. Dicitur namque generali nomine salvus conductus, Iacob. Menoch. de arbit. iudic. qq. cas. 203. n. 14. & seqq. Alexand. Tremacing. lib. 3. var. resol. tit. de solto.

tion. resolut. i. passim. (Scio alium esse saluum conductum, quo ornantur banniti, alique per ditiones alienas peregrinantes navigantesque: Nec me latet, iterum alium esse, quo in iudicium vocati, siue accedant, siue recedant, arg. l. 3. C. de Navic. Presidis ac iudicis beneficio gaudent, quem vulgò cautionem securitatis indigent, nostri vocant *Sicher geteit von vnd zum Dichten/ vnd von vnrächter gewait.* De quibus salvi conductus speciebus, ut & totam illam materiam ante omnes eruditè explicatam vide apud Nobil. Consultijs, inq; praxi felicissim. J. C. Dn. Johan. Georg. Becht, Reip. Argentin. Consil. & Advoc. celeberr. affin. & fass. metum colend. in tract. suo de salu. conduct. per 108.

II. A' Pragmaticis hæc diplomata appellantur literæ induciales, dilatoriaræ, l. fin. C. qui bon. ced. post. ac moratoria, l. quoties. 2. C. de precib. Imperat. offerend. Reformation guter Politzey Ordnung de Anno 1548. & 1577. iii. Von verdoiben Kauffleuthen Nicol. de Passirib. à Janua in tract. de script. privat. lib. 3. quæst. 5. Christoph. Henscher. de privileg. §. 43. Illico Vmmius disp. 8. ad proceß. direct. §. 4. n. 2. 6. Literæ gratiæ, Ioh. Baptist. Assin. in tract. de execut. §. 6. cap. 69. & seq. Exceptio mercatoria, Iohan. Schneid. ad §. ius autem civile. n. 11. in fin. Inst. de iur. Nat. Gen. & Civil. ibique Wesenbec. Literæ annales, biennales, quinquennales, Quinquennell/ (quæ undè dicantur, vid. §. 60.) vulgò *Anstandbrieff / d. Reformation guter Politzey Ordnung zu Augspurg 1548. sub iii. Von verdoiben Kauffleuthen. §. Vnd nachdem sie zu zeiten. & de Anno 1577. iii. 23. Von verdoibenen Kauffleuthen. §. Wann auch solche. Anst. Geil. 2. obs. 46. n. 14. Paul. Matth. Wehner. observ. prætic. verb. Anstandbrieff.* Item literæ respirationis, Roding. observ. Camer. Imper. cent. 1. obs. 27. Rebuff. in tract. peculiari de liter. dilator. n. 1. Anon. Fab. in Cod. Rer. in Suband. iudic. lib. 1. lit. 9. definit. 2. & 11. & de error. pragmat. deced. 25. err. 1. & 3. A' Gallis vocantur *Treuga*, ob fidem interpositam quasi confidentiæ, item *Quinquennelles*, seu *lestres de respit*, i. e. literæ respirationis.

III. Nominis inspectionem sequitur definitio rei, non dignitate, sed ordine. arg. l. 1. ff. de furt. l. 1. ff. de pact. l. 3. 4. 5. ff. de pecul. In definitionibus autem neque negligentes esse convenit, aut fastidiosos, prout Iohan. Garron. in Rubric. de caus. possess. Iohan. Fab. in §. ex non scripto. Inst. de iur. Nat. Gen. & Civil. quos jam nota vit Dn. D. Arumæus tract. de mora. cap. 2. quia definitio est rei cognitio, Aristot. 2. poster. Analyt. lib. 2. c. 3. & principium: neque superflitiosos esse oportet, sicut ex Galeno refert Duar. cap. 2. de probat. ne potiùs barbaros Sophistas, quàm *Ictos* imitari videamur. Ludov. Charond. 3. verisimil. 10. Herman. Pulst. ad princ. Inst. de testam. ordinand. Hugo Donell. 1. comment. 1. & ibi Orvald. Hillig. Definitio itaque moratoria dilationem, quod sit Rescriptum Principis, quo certum temporis spacium infelici debitori ad solvendum indulgetur.

IV. Non solum autem in iure nostro Civili fundata est moratoria dilatio, l. nimirum quoties. 2. ibique Bartol. Iason. Castrens. & Lunniversa. 4. C. de precibus Imperat. offerend. qui textus huius materiæ principalis est: sed etiam adducitur ad hoc textus ex iure Canonico in c. rescripta. 25. q. 2. quibus insuper iuribus accedunt Novissimæ Imperii Constitutiones Politicæ, nempe die Reformation guter Politzey zu Augspurg de Anno 1548. auffgericht/ sub tit. Von den verdoibenen Kauffleuthen. §. Vnd nachdem sie zu zeiten. Item die Politzey Ordnung zu Franckfurt de Anno 1577. gebessert/ iii. 23. §. Wann auch solche verdoibene Kauffleuthen.

V. Non autem existimandum est, quasi hæc moratoria dilatio in nostra Germania tantum frequentetur, sicut quotidie experimur, & observantia

vantia (quæ optima Imperii lex est, Socin. *consil.* 149. n. 10. & 11. vol. 2. *Nevisan.* *consil.* 66. n. 22. *Riminald. junior. consil.* 64. n. 4. vol. 1. *Iacob. Menoch. consil.* 156. n. 25. & *consil.* 265. n. 8. vol. 3. *Cravert. consil.* 294. n. 10. vol. 2.) quam luculentissimè restatur, eam in Germania ubivis locorum practicari, & exerceri non solum ab Imperatore ipso, per sequentia notata, sed & suo modo à Germaniæ Principibus, aliisque Magistratibus competentibus, Reformatione guter Potitien de Anno 1577. tit. Von verordneten Rauffleuthen. *ibi*: Sich in andere Herrschafft begeben/ vnd von denselben aufgenommen/ vergleitet/ geherberget/ vnd vorgeschoben werden/ de quibus mox dicitur. sed & apud exteras gentes, Italos Principes, & præcipuè Romæ, Venetiis, Mediolani, aliisque Ducum Curii hæc moratoria dilatio est usitatissima, teste *Cujac. lib.* 2. *observ.* 10. *Marc. Anton. Cuschi. in tract. de morat. præscript.* n. 14. *Henscher. d. tract. de privileg.* b. 44.

VI. Quod ad causam efficientem attinet, Moratoria Dilatio principali-ter non nisi à summo Principe, qualis est Imperator Romano-Germanus, summum illud Christiani orbis caput, sicuti vocatur in Aurea Bulla Caroli IV. tit. 2. [qui totius mundi dominus, l. 6. ff. ad l. Rhod. de iact. (quomodo verè illud sit intelligendum, videre licet apud Theodor. Reinkingk. *tract. de Regimin. Sec. & Eccles. quæst.* 13. *Kubach. decad. 9. quæst. illustr.* q. 2.) neminemque nisi Deum &ensem superiorem recognoscit, uti olim Anno 1338. ab Electoribus & Statibus decretum, daß das heilige Römische Reich das höchste Haupt in der Welt/ vnd keines Menschen Leben unterworfen sey. *Amicus & affinis meus Dn. Joh. Wolfius apud Arumæum in discurs. publ. vol. 2. discurs.* 30. b. 4. lit. d. imò præminentia apud omnes gentes pollet, unde Imperatorem esse corporalem mundum Deum, qui emineat super omnes tanquam stella matutina in medio nebulae meridionalis, dixisse *Bald. refert Dn. D. Becht. supr. alleg. tract. b.* 149.] concedi debet, adeoque Reservatis Principis meritò annumeranda, quod evincitur ex d. l. quoties. 2. *ibi*: rescripto nostro. *puncta à l. universa. 4. C. de precib. Imperat. offerend. l. fin. in pr. ibi*: cum solito more à Majestate nostra petitur. *C. qui bon. ced. poss. l. in fraudem. 45. §. fiscalibus. 10. ff. de jur. fisci.* d. Reformatione guter Potitien de Anno 1548. d. tit. Von verordneten Rauffleuthen §. Vnd nachdem sie zu zeiten bey den Römischen Keysern vnd Königen Moratoria oder Quinquenell außbringen vnd ertangen/ ic. Vnd zu Franckfurt de Anno 1577. gebessert/ eod. tit. §. final. *ibi*: So meynen wir hienie ernstlich/ vnd wollen/ daß ihnen solche Moratoria vnd Quinquenell nicht mehr gegeben werden sollen/ Wir/ Vnsere Nachkommen/ Römische Keyser oder König/ ic. ubi sibi & Regi Romanorum potestatem hanc concedendi reservat. *Lancelot. in templ. omni. judic. lib.* 1. cap. 1. §. 4. versic. debitoribus dilationes indulget. *Anton. Fab. lib.* 1. *Cod. Sub aud. tit.* 9. *desunt.* 17. *Andr. Geil. lib.* 2. *obs.* 46. n. 14. *Petr. Deniz. in jur. Cameral. verb. Inducit.* *Gilhaus. par. 1. orb. jur. Civil. cap.* 1. §. 1. n. 66. *Paul. Marth. Wehner. pract. observ. verb. Anstandsbrieff.* *Zobell. par. 2. differ. jur. Civil. & Saxon. differenc.* 30. n. 4. *Tessaur. decis. Pedemont.* 186. n. 1. *Christ. Henscher. d. tract. de privileg.* b. 44. *Christoph. Besold. lib.* 1. *politic. c.* 4. n. 15. *vers. quodque dilatoria.* 3. adeo ut nulla & injusta dilatio sit, quæ datur à iudicibus inferioribus. *Francisc. Piv. decis. Neapolitan.* 38. n. 7. Quod quidam admittunt procedere, si dilatio concedatur ex gratia; secus, si concederetur ex ipsa iustitia, quam dilationem dari & concedi posse etiam per quemcumque iudicem, tradimus *Carol. de Grass. in tract. de except. cap.* 32. n. 45. *Alexand. Tremsing. d. lib.* 3. *var. resol. tit. de solut. resol.* 1. n. 3. & 4. *Nicol. de Passerib. d. tr. de script. prrv. q. princip.* 5. q. 2. *lib.* 3. *Bernhard. Muscatell. in prax. aur. civil. p.* 4. *gl. pesendo.* n. 14.

VII. Quid verò, num Augusta, cui Princeps eadem privilegia, quæ ipse

habet, attribuit, *l. Princeps. 31. ff. de legib. & hoc jure gaudet? Sæpè quidem hæc cum Imperatore conjungitur, ut est in §. fin. Inst. de usufrucap. Hinc in privilegio Cæsarem & Augustam comparari, inquit Hubert. Giphani. ad d. §. fin. per l. fisci. 6. §. 1. ff. de jur. fisci. quem & sequitur Conrad. Rittershus. ad d. §. fin. Et alias ferè privilegia Augustæ tributa sunt, quæ Princeps habet, inquit Mynsing. ad d. §. fin. n. 4. Sed nuda & hæc potestas illi tributa? Videbo.*

II X. Quid verò dicendum de aliis Regibus, Ducibus, Principibus, &c. superiore in suis regnis & ditionibus (*si ve illud fiat de facto, si ve de jure, nunc non disputo, si quis tamen de hac questione meam opinionem arbitre extorquere velit, videre licet Theod. Reinkingk d. tract. de Regum. Sec. & Eccles. lib. 1. class. 2. cap. 8. per tot. præcipue verò n. 87. Christoph. Besold. in suis potest. Hieron. Treuil. vol. 1. disp. 1. §. 5. lit. a. & disp. 3. §. 7. lit. c. eod. vol. ibiq; Do. D. Bachov. quo fit remissio*) non recognoscantibus, ut est Rex Hispaniarum, Angliæ, Galliæ, Poloniæ, an ne isti moratorium dilationem infelicibus debitoribus indulgere poterint? Et cum hi idem sint in suis regnis & provinciis, quod Imperator in Orbe Romano, nihil causæ vel dubitationis video, cur non illis potestas similis privilegium hocce indulgendi competat?

IX. Nonnulli Doctorum etiam Pontifici Maximo hanc suis subditis inducias concedendi potestatem tribuunt, cum ipse sit Princeps Italiæ, & in beneficiis plenissimam habeat potestatem, omniaque beneficia ei manualia sint, sicuti pronunciat Marc. Anton. Cuch. d. tract. de morat. præscript. n. 21. per cap. 2. de præbendis. in sexto. Nec dubitant illi de hac potestate Pontificia, qui Pontificem Soli, Imperatorem Lunæ comparant, & omnem Imperatoriam Majestatem à Papa, tanquam à terreno numine dependere clamitant, confer cap. pastoralis. de re judic. in fin. cap. sollicita. de major. & obediens. Imò secundum quorundam opinionem supervacaneum ac ridiculum est, de Pontificis politica in suo territorio disputare & ambigere potestate. vid. Gæd. in cap. 1. de sequestrat. fructuum. n. 73. & alios citatos à Frid. Tilemann. part. 2. disp. 18. in parerg. confer eund. disp. 22. d. part. 2. coroll. 4. & 5. Verum quia hæc res est nimium periculosa, difficillimæq; indaginis, ut ejus decisionem ego mihi arrogare nec possim, nec debeam, idèò, quod jubet Plato, hic lubens superferdeo, hancq; difficillimam litem aliis doctioribus decidendam relinquo.

X. Nec minorem serupulum habet quæstio illa, An ne potestas concedendi Quinquenell oder Unstandtbrieff tempore interregni ad Vicarios jure porrigi possit? Sanè in negativam plerique transire & statuere solent, Vicarium generalem illa tantum, quæ justitiæ & necessitatibus, non etiam ea, quæ meræ gratiæ sunt, absque speciali concessione facere posse. arg. c. fin. & ibi Canonistæ. de offic. Vicar. in sexto. & Felin. in cap. quæ in Ecclesiarum. n. 32. vers. sed hanc declarationem. de constit. Aegid. Bos. ir. de Princip. n. 87. Iacob. Sbroz. de Vicar. Episc. lib. 2. quæst. 38. n. 2. & post Bald. Castrens. & Anchoran. Cacheran. decis. 101. n. 3. qui omnes loquuntur in terminis de Vicario Imperatoris. Verum his non obstantibus, contrariam affirmativam veriolem puto, motus sequentibus fundamentis. I. Facit vulgata juris regula, quod exceptio confirmet regulam in casibus non exceptis. Atqui reservatio seu exceptio, aufgenommen der Fürsten Rathenlehen/ dann der selbigen Lehen vergleichnuß behatten wir einem Keyser vnd Römischen König. Aurea Bulla tit. 5. arguit in reliquis omnibus potestatem eandem esse Vicariorum, quæ sit Imperatoris, extra scilicet casus exceptos ac expressè reseratos, per ea, quæ tradunt Andr. Geil. de pignora. obs. 14. n. 2. Everhard. in loc. de except. ad reg. in pr. Johan. Gæd. in consil. Marpurg. 28.

n. 178. vol. 2. *Philipp. Dec. ad l. 1. n. 21. de reg. jur. cum & unius exclusio sit reliquorum inclusio, l. cum Prætor. 12. ff. de judic. Frider. Pruckman. consil. 14. n. 16. & n. 98. Ernest. Coshman. respons. 49. n. 57. & 74. vol. 3. & respons. Acad. 17. n. 2. Alexand. Raudens. in tract. de analog. c. 35. n. 17. lib. 1. Jacob. Menoch. consil. 216. nu. 2. 2. lib. 3. Reminald. junior consil. 481. n. 4. & consil. 670. n. 26. & affirmatum de uno, de reliquis intelligatur negatum. cap. nonne. extr. de presump. Mynsing. decad. 25. respons. 1. n. 19. II. Quia gratiosa, quæ neque in damnum Imperii vergunt, nec alienationem continent, Vicariis prohibita non sunt, d. *Anrea Bulla tit. 5. in verbis: Ein Verweser vnd Pfleger des Reichs seyn. & in verbis: Alle veräußerung vnd verpfändung der Güter / so zum Reich gehören.* III. Regulariter Vicarius omnia facere potest ea, quæ is, cuius vices gerit, l. 1. C. de offic. Vicar. l. 1. C. de offic. eius, qui vic. at. iudic. cap. si Episcopus. 2. quæst. 6. Tiber. Decian. respons. 23. n. 66. cum 2. seqq. Roland. à Valle consil. 86. n. 33. vol. 1. Surd. consil. 28. n. 1. in tantum, ut Camerae iudicium tempore interregni Vicariis subiectum sit, & ita de Anno 1519. & 1612. servatum expresseque à Carolo V. confirmatum esse, notat Gerlac. Buxtorff. in dissert. ad Aur. Bull. conclus. 59. lit. b. Principalis opinio de Vicariis Imperii munitur præiudicio recenti, ubi tempore interregni post Rudolphi b. m. obitum Anno 1612. Z. P. T. F. moratorias literas à D. A. P. non solum petiit, sed etiam postquam probasset, se absque culpa in æs alienum incidisse, obtinuit in principio Maji, referente Buxtorff. d. dissert. ad Aur. Bull. cap. 63. Martin. Rimmelin. in dissertat. ad Aur. Bull. cap. 5. concl. 2. 2. in fin. dissert. 4. part. 1.*

XI. Licet autem, uti hæcenus dictum, quinquennales dare sit solius Principis, vel ejus, cuius vices gerit: hodiernis tamen temporibus generosæ Germaniæ Principes, puta Electores, Duces, Civitates, &c: literas hæc cõcedere quoque videmus, cum jura Imperialia in suis territoriis exercere, & exinde hoc quoque superioritatis jus ac eminentiam in iisdem saltem de longeva consuetudine usurpare cõeperint. Thom. Michæl. de iurisdic. conclus. 46. lit. d. Martin. Stephan. de iurisdic. lib. 2. part. 1. c. 7. n. 389. & seq. Otto Meland. in comment. Camer. part. 1. tit. 102. Wehaer. d. pract. observ. verb. Unstandtbrief. Reinkingk d. r. lib. 1. c. 5. c. 6. n. 31. Roland. à Valle lib. 3. consil. 4. n. 4. Osyrat. Hillig. in Donell. Enucl. lib. 2. c. 9. lit. g. Besold. d. lib. 1. polit. c. 4. n. 15. vers. quouque d. latoris. Huc quadrat politicum illud axioma: (quod tamen cum mica falis accipiendum monet Reinkingk d. cap. per tot.) Germaniæ Principes, Duces, Comites, Civitates, &c: tantum posse in suis ditionibus, quantum Imperator in universo Imperio. Bart. in l. infamem. n. 14. ff. de publ. iudic. Alexand. consil. 2. n. 9. vol. 1. Prosper Farinae. in pract. criminal. de inquis. quæst. 6. n. 7. Decian. respons. 5. n. 17. vol. 4. Cachéran. decis. Piedemoni. 88. n. 17. ubi de Duce Sabaudie hoc refert. & ante eum Jacob. de S. Gregori. in tract. feud. verb. Carolus Dux Sabaudie. versic. Dubitatur etiam. Wesenbec. consil. 27. sub num. 28. & 29. Meichner. tom. 2. lib. 1. decis. 8. n. 21. Quo tamen beneficio frustra debitores se contra creditores eidem Principi, Duci, Comiti, Civitati, &c: non subiectos tueri, rationis videtur, cum Principum iurisdic. sit limitata, nec extendi possit ultra territorium, multo minus ad non subditos. arg. l. fin. ff. de iurisdic. omn. iud. Mynsing. respons. 19. n. 5. decad. 2.

XII. Præterea etiam privati creditores (creditores dico, aliis enim id non licet) suis debitoribus annales, biennales, &c: voluntariè largiri possunt, de quibus rescribitur ab Imperatore Iustiniano in l. 8. fin. C. qui bon. ced. poss. Et non solum hoc beneficium debitorum, sed etiam creditorum gratiã inven-

ventum

ventum est, ut scilicet debitores ad frugem redeant, & res suas locupletent, eoq; melius solvere postmo dum possint. *Benevent. Straccha in tr. de decolor. p. 6. n. 20. Matth. Stephan. in tr. de iurisd. lib. 2. part. 1. c. 1. n. 252. Wehner. pract. ob- serv. d. verb. Unstandbrieff.*

XIII. Illud autem hic quaeritur, An beneficium moratoriae dilationis in vitis & ignorantibus creditoribus ab eo, qui scilicet hanc potestatem indulgendi habet, (de quo haec tenus dictum) indulgeri possit? Quod affirmo, per l. de debitoribus. 31. ff. de re jud. l. 2. C. de precib. Imperat. off. rend. quemadmodum ex professo decidit *Francisc. Pirius decif. Neapolis. 38. lib. 1. quem allegat & sequitur Nicol. de Passerib. d. tract. de scrip. priv. quae s. 5. lib. 3. n. 42. & seq. Alexand. Esken apud Arum. in iur. publ. vol. 3. discurs. 4. §. 11. praesertim cum etiam Principi jus subditorum ex causa (quam in proposito non deesse constat) auferre liceat. *Litem si verberatum. 15. §. 1. ff. de rei vindic. l. Lucius. 11. ff. de eriction. l. 2. §. Si quis à Principe. ff. ne quid in loc. publ. Andr. Geil. 2. obs. §. 6. n. 1. ibique Bernhard. Græven. in additam. Mynsing. cen. 5. observ. 97. n. 4. Petr. Anton. de Petra in tract. de iur. quae s. per Princip. non tollend. in secund. dubitat. princ. n. 2. & 3. De qua controversia, an & quatenus Principi subditis jus questum auferre liceat, vid. per discursum Theod. Reinkingk d. tr. lib. 1. clas. 3. c. 12. n. 62. & d. lib. 1. clas. 5. c. 6. n. 32. Covarr. 3. var. Resol. 6. n. 6. Frider. Pruckman. tr. de regal. §. solva potestas. c. 4. effect. 5. n. 4. Sarmient. 1. select. interpret. 8. n. 13. & seq. Pinell. in rubric. C. de rescind. vendit. cap. 2. n. 1. Mynsing. & Geil. all. H. Hotomann. illustr. quae s. 1. Bodin. 1. de republ. 8. Pasqui. illustr. controvers. c. 5. n. 1. 3. 15. & cap. 6. n. 5. Ludolph. Schrader. de Feud. part. 4. c. 1. n. 40. Hieron. Treutl. vol. 1. disp. 1. §. 5. lit. h. ibique Bachov.**

XIV. Eò amplius autem sententia §. 12. sup. posita (quòd videlicet creditores ipsi suis debitoribus hoc beneficium indulgere possint) procedit, ut moratoria dilatio à majori parte creditorum concessa, arctet etiam minorem, & sic minor pars cogatur majori consentire, textus est in l. fin. C. qui bon. ced. post. Et potest dari ratio; si enim major pars creditorum partem crediti remittere potest in praedictum minoris partis creditorum, l. iuris generium. 7. §. fin. cum l. seq. ff. de pact. Trentacinq. d. lib. 3. var. Resol. vis. de solut. resol. 3. Benckendorff. in additam. ad Seraphin. tract. de privileg. juram. privil. 114. ibiq; alleg. quid nò dilationem solutionis dare valeret? cum ei, cui plus licet, illud, quod minus est, denegari non debeat. c. 53. de Reg. iur. in sexto. *Franc. Pir. decif. Neapolis. 38. n. 2. lib. 1. ubi aliquoties se ita iudicatum vidisse scribit. Matth. de Afflic. decif. 288. n. 3. Trentacinq. d. tract. & vis. resolut. 2. Johan. Baptista Costa de facti scient. & ignorant. inspect. 30. n. 13. Nicol. de Passeribus d. quae s. 5. n. 39. Matth. Stephan. de iurisdic. cap. 7. n. 391. Wehner. d. verb. Unstandbrieff. Henschel. d. tract. de privileg. §. 4. 6.*

XV. Quòd si tamen aliquis creditorum aliam habeat securitatem pinguiorem, cui praeter aliis innitatur, puta, quia debitor cum juramento obligatus est, hoc casu ad consentiendum in dilationem à majori parte creditorum datam compelli non potest. *Alexand. consil. 205. n. 6. vol. 2. incipiente, Pisis. Job. Baptista Costa d. tract. de facti scient. & ignorant. inspect. 30. n. 14. Coler. de process. executiv. part. 1. cap. 4. n. 15. Daniel Moller. lib. 4. semestr. cap. 6. n. 3. & seqq. Et ne quidem Principis autoritate, cum Princeps privilegium concedendo non praesumatur derogare velle aetui jurato. *Alexand. consil. 38. n. 4. 5. 6. volum. 3. Everhard. in topic. legal. loc. à vi juram. n. 31.**

XVI. Praedicto autem casu, quando moratoria dilatio per majorem partem creditorum conceditur, necessarium est, ut major pars in unum conveniat,

veniat, quia, si ve à collegio consensus sit explicandus, si ve à pluribus, ut singulis, dummodo in actu major pars præjudicet minori, semper debent esse isti simul. *Barol. in l. omnes populi. 3. q. 2. q. principal. ff. de justit. & jur. Et ratio est, quia minor pars majorem ad suam sententiam trahere potuisset, uti in simili dicitur in l. item si unus. in fin. ff. de recept. qui arbit. Atque ita decidit Bald. (quem nihil ignorasse prædicavit Iason) in d. l. fin. in pr. C. qui bon. ced. post. Iacob. Butrigarius, *Bar. Alexand. & Iason in l. & suum. §. hodie. ff. de pact. & in l. rescriptum. eod. tit. Angel. Aretin. in §. fin. num. 9. Inst. de actionib.**

XVII. An autem illo in casu etiam absentes citandi sint? maximè inter Doctores controvertitur. Quod affirmo, motus per hanc rationem, quia semper requiritur citatio illius, de cujus præjudicio agitur, *l. de unoquoq. ff. de re judic. l. nam ita Divus ff. de adoption. Andr. Geil. 1. obs. 48. n. 2. Arnold. Reyger de process. judic. disp. 2. §. 11. Math. Wesenbec. consil. 7. n. 7. part. 1. Hieron. Schurff. cent. 1. consil. 9. n. 3. & 4. Cujus citationis effectus ille peculiaris est, ut si aliqui emanent, nihilominus præsentibus possint actum perficere. Atq; ita concludunt *Bar. Alberic. Bald. Iacob. de Aretin. Salicet & Alexand. in d. l. rescriptum. ff. de pact. Tremacing. d. tit. de solus. resol. 2. n. 9. lib. 3. Illud hinc notandum venit, majorem partem definiendam esse non ex numero creditorum, sed ex mensura, quantitate & cumulo debiti, cum fieri possit, ut uni plus, quam cæteris omnibus debeatur, *l. ult. C. qui bon. ced. post. l. majorem. 8. ff. de pact. Anton. Fab. in Cod. rer. in Subaud. judic. d. 1. 9. definit. 6. lib. 1. Seraphin. de privileg. juram. privileg. 114 n. 4.***

XVIII. Conceduntur autem induciales hæc literæ iis, qui casuum fortuitorum, puta belli, incendii, naufragii, ruinæ, inundationis, prædonum, tempestatis (quibus annuere & illum casum, quo quis à suis debitoribus, qui ruptam bancam fecerunt & falliti facti sunt, eò redactus est inopiæ, ut ad hoc induciarum asylum ipsi sit confugiendum) violentiæ & impetu facultatibus eversis & ad inopiam redacti sunt, nec ullum in promptu habent ordinarium præsidium, quo ab impetu & incurfione creditorum (hoc pessimo seculo pro dolor plus æquo pertinacium ac morosorum, qui nullo commiserationis affectu ducuntur, neque respirationem aliquam suis debitoribus concedunt, minimè considerantes regulam charitatis & dilectionis Christianæ, & quod idem infortunium ipsis accidere possit, sed potius cum sacco parati adfunt, uti loquitur Iesus Paulus in l. 105. ff. de solus. & liberat. solutionem urgentes) se defendere possint, *d. Reformation guter Poltzen de Anno 1577. d. tit. Von verderbenen Rauffleuthen. ubi ita rescribitur: Das sie aus vnversehenen zugestanden vnfallen ihrer teib oder güter verderben vnd auffgestanden seind. & de Anno 1548. sub eod. tit. ex quibus locis clarescit, extremam calamitatem horum oppressorum beneficium hoc extorsisse.*

XIX. Et certè id æquitati, quæ vult, afflictio non esse ulteriolem afflictionem addendam, *l. Divus. ff. de off. præf. l. pena. 9. §. ult. ff. ad l. Pompej. de par. ricid. l. san. dementis. C. de Episcop. audiens. consentaneum est, cum maxima sit pietas, quæ pro paupertate facit, *l. qui. filium. §. 1. ibi: egestatem præsendebans. ff. ad Sc. Trebellian. Et quis eorum non misereatur, qui tali suppressi & opprelli jacent fortunæ impetu, cui nullo consilio, nullâ prudentiâ, nulloq; humanarum virtutum robore resistere potuerunt. l. 6. C. de pignorat. act. l. contra actus. 23. in fin. ff. de reg. jur. l. 2. §. 7. ff. de administr. rer. ad civis. persun. Ecquid enim magis convenit principali clementiæ, quam subiti infortunii violentiâ fessos erigere, languidaque eorum membra reparare? siquidem ei non debet impu-**

tari, per quem non fiat, si non faciat, quod per eum fuerat faciendum. *cap. imputari, de Reg. jur. in sexto.*

XX. Non tamen moratoria hæc præscriptio aufert creditori jus suum, sed tantum ad exiguum temporis spacium suspendit, *d. l. quoties. 2. C. de precib. Imperat. offerend. nec in mora modici temporis vertitur magnum præjudicium, l. si debitori. 21. ff. de judic. l. si in lege. 24. §. 4. ff. locat. neque jus partis ex toto absorbetur, ut inquit Natta in consil. 556. n. 7. & aliàs verum, quod vulgari-ter & juridicè dici solet, quod differtur, non aufertur, et was geborget/ist nicht geschendet. l. cum furiosus. in pr. ff. de judic. l. deberi. C. de fideicommiss. libert. ibiq; Bart. Bald. & Doctores in l. universa. C. de precib. Imperat. offerend. Thoming. consil. 23. Illic. Vmnius in process. judic. disp. 8. §. 4. num. 26. Alexand. Esken d. discurs. 4. in jur. publ. D. Arumæi vol. 3. §. 11.*

XXI. Impetrare autem rescripta moratoria regulariter quilibet potest, non solum privatus debitor, *juxta dicta*, sed etiam Universitates, ganß Gemeind/Stätt/Dörffer/Flecken & Collegia Zünfften/ıc. si in eam egestatem de- lapsa sint, ut subvenire eis sit necesse, *per d. l. universa. & d. l. quoties. C. de precib. Imperat. offerend. l. fin. C. qui bon. ced. post. & d. constit. Imperat. de Anno 1548. d. rubric. Von verborbenen Kauffleuthen: qui textus omnes generales sunt & indistin-ctè loquuntur de quovis debitore inopi, generaliter itaq; & indistin-ctè eos accipi oportet. l. 1. §. generaliter. ff. de legat. præstand. l. de precio. ff. de Publician. in rem act. l. filium habeo. ff. ad SC. Maced. Regner. Sixtin. consil. Marpurg. 14. n. 5. vol. 1. & consil. 10. n. 151. vol. 2. Hermann. Vult. consil. Marpurg. 17. n. 89. vol. 1. Mynsing. de- cad. 14. respons. 16. n. 8. Præterea nulla quoque dari potest ratio diversitatis: quin potius valdè iniquum judicatur, ut beneficia, quæ alicui privato com- petunt, Universitati tanquam corpori multorum denegari debeant, sitque melioris conditionis debitor privatus, quam Universitas, *uti in simili scribit I Cus in l. Servius. 4. ff. quod vi aut clam. vid. Matth. de Afflict. decif. 377. ibi: Princeps concessit Universitati, &c: Rebuff. in tract. de liter. dilas. artic. 1. gl. 1. n. 13. Anson. Fab. d. tit. 9. Cod. Subaud. definit. 18.**

XXII. Non solum autem requiritur, ut qui vult hoc beneficium impe- trare, aliquo infortunio absq; sua culpa in calamitatem aliquam incidit, *juxta hactenus dicta*: sed insuper etiam probare debet impetrans calamita-tem præsentem. *Rebuff. d. ir. de liter. dilas. art. 1. gl. 1. n. 12. 47. & 51. Anson. Fab. d. tit. 9. Cod. Subaud. definit. 20. n. 20. Explorati namque juris est, eum, qui se in qua- litate aliqua fundat, qualitatem istam omninò probare debere atq; oportere, l. non ignoras. 9. ibiq; D D. C. qui accus. post. Johan. Peur. Surd. consil. 23. n. 8. Fri- der. Pruckman. consil. 8. n. 183. & seq. Ernest. Coshman. respons. 54. n. 12. vol. 2. & qui- dem illam contigisse post debitum contractum, Guid. Papæ decif. 109. Anson. Fab. d. tit. 9. Cod. Subaud. definit. 16. & 16. Rebuff. d. gl. 1. n. 64. & seq. Jacob. Menoch. de arbit. judic. 97. cas. 203. n. 24. Tremacinq. lib. 3. d. tit. de solut. resolut. 1. n. 17. & 18. quia aliàs in fraudem apertam creditorum à debitore sciente se non sol- vendo & nihilominus contrahente, hoc beneficium impetrari videretur, sicq; materia daretur delinquendi, *Rebuff. d. lo. n. 35. Jacob. Menoch. de arbit. ju- dic. d. cas. 203. num. 24. & 25. Anson. Fab. in Cod. Subaud. d. tit. 9. definit. 20. n. 18. Fa- rinac. in tract. de carcer. lib. 1. tit. 4. quæst. 29. num. 38.**

XXIII. Illud accuratè hic notandum venit, quòd non solum debitoris exhaustas fortunæ ludibrio vires literis hisce securitatis rescicere potest Princeps, sed etiam in ipso rescripto in der begnadung ipsorum heredum fa- cere mentionem, & sic constituere, ut illi etiam hoc in casu eodem gau- dean

deant beneficio, *uiscribunt Trencacing. d. iii. de solut. resol. l. num. 29. lib. 3. Pincens. de Franch. decis. 379. n. 3. Nicol. de Passerib. d. tr. de scrips. prin. lib. 3. d. 9. princip. 5.* Sed quid si nihil expressè in rescripto seu diplomate de heredibus sit dispositum, an & tùm ad heredes hoc beneficium transibit? Negant communiter Doctores, à quibus non recedo, cùm personale jus sit, & ossibus impetrantis inhæreat, *arg. c. 7. de reg. jur. in sexto. l. 68. ff. eod. tit. l. 1. §. ult. ff. de cons. sit. Princip. l. quia. 13. ff. sol. matrim. §. sed & quod Principi. vers. planè. Inst. de jur. Nat. sur. Gent. & Civil. Stephan. de Phedric. in tr. de interpret. leg. p. 1. fol. 76. cùm nec de persona ad personam, nec de loco ad locum trahi debeat, l. exceptiones. 7. in pr. ff. de except. l. sciendum. 25. ff. de re judic. Cagnol. in d. l. 68. & ibi Dec. n. 6. ff. de reg. jur. d. §. sed & quod Principi. l. leges generales. 3. in pr. junct. §. fin. ff. de legib. l. ob. Bap. ist. Afm. in tr. de execut. in prolegom. cap. 2. n. 19. & 20. Modest. Pistor. cons. 24. n. 22. vol. 1. Et privilegia aliàs ita sunt accipienda, ut minùs, quàm fieri potest, jus tertii lædant. *arg. l. nec avus. C. de emancip. liber. & l. 2. §. meritiò. & §. si quis à Principe. ff. ne quid in loc. publ. Hermann. Fult. consil. Marburg. 19. n. 50. & seq. vol. 3. Curius senior consil. 13. n. 24. Iohan. Schneid. ad §. jus autem Civile. n. II. Instus. de jur. Nat. Gent. & Civil. Reinkingk d. iract. lib. 2. clas. 2. c. 8. n. 22. cum 2. seqq.**

XXIV. Olco isthoc misericordiæ digni haud sunt improbi isti debitores & decoctores, (*de cuius vocabuli nomine, ut & de tota ista materia, vid. Alexand. Esken in d. discurs. Academ. Arumæi vol. 3. discurs. 4. per tot.*) qui non fortunæ ludibrio, sed proprio vitio bona sua decoxerunt, & inutiles prodegerunt luxu. Unde consequens est, quòd denegandus sit (*ut ad speciem deveniam*) hic induciarum favor Decoctoribus, Mercatoribus fallitis & Bancæruptoribus, (Gallico idiomate dicuntur *Banqueroutiers, qui sont banqueroute, qui rompent la banque, i. e. qui rumpunt bancam, Italianè vocantur Falliti, Paravii, more Belgicorum een Mæ: klaer, quasi rem & contractum frangentes, Nostris Pançerottiret/ quasi bancæruptiret, verbo bene Rantienty/ zenth bettes ger/ welche das ihrige verspielen/ verschlemmen/ vnd sonstien mit præchtigen teideren vnnützlich verbringen*) qui non fortunæ vitio, sed culpâ suâ hanc calamitatem sibi accesserunt, & bona sua dissipando aut dilacerando profuderunt, *l. omnes. 17. §. Lucius. ff. quæ in fraud. credis. vel ludo merces perdidit. l. 3. C. de Aleat. vel meretricum delinimentis, quarum venenis inficiuntur animi perditorum, l. l. C. de natural. liber. vel sumptuosus epulis bona sua consumpserunt. Alexand. Esken d. vol. 3. apud Arum. disc. 4. conclus. 5.* De quibus optimè dicitur illud Baldi *in cap. cum causam. 37. Extr. de testibus*: O quò vadit anima mercatoris! Quam exclamationem Iohann. Schneid. ad §. prædiorum. Inst. de servit. præd. rustic. & urban. n. 18. in eos etiâ evomit mercatores, qui à legitimo & laudato mercaturæ usu deflectentes quæstui turpiter faciendo student, dum tabernas opacant, ne sol affulgeat, & ne vitia pannorum conspiciantur, ipsi autem se excusant, dicentes, solem nocere coloribus. Vah callidum consilium! modò non pugnaret cum expressis Imperii sanctionibus, ubi constitutum legimus, demolienda esse ejusmodi tabernarum tegumenta & opercula, In der Römischen Keyserlichen Majestet Ordnung und Reformation guter Pottey auff dem Reichotag zu Augspurg auffgerichtet de Anno 1548. Rubric. Der tauffung der Wollentücher. §. fin. ibi: Dieweil dann an den gewandteiden und anderen trämen grosse tücher vnd plawen gemacht vnd angehenkt / dadurch die farben vnd faden der tücher vnd anderer waar gebendet werden / das man sie nicht wol ertepnen mag / wollen wir / das solche tuch vnd plawen abgethon / vnd von den Obrigkeitien nicht mehr geduidet oder gestattet werden sollen / damit der käuffer vnbetrogen bleib.

Quod repetitur in Römischer Keyserlicher Majestet vnd des Reichs Ständ Postcey Ordnung zu Frankfurt de Anno 1577. gebessert / Rubric. ead. §. fin.

XXV. Et sanè ejusmodi Bancæruptores non solum nostro beneficio non frui, sed potius pœnæ Imperatoris Caroli V. de Anno 1531. per edita 7 Octobr. & de Anno 1540. *Bruxelle publicata* (quâ decoctores ad laqueum sine dilatione posthabito favore ac dissimulatione condemnavit) subijci deberent. Quem Caroli V. vigorem *nostra d. Constitutio Imperialis de Anno 1548. tit. 23. mutavit, ibi*: So setzen / ordnen vnd wollen wir / das solche handthierer vnd gewerbesteuer / so sie für seztlicher vñ betrüglicher weise / vnd nicht auß kundtlichem zugestandenem vnfall auffstehen / bankrotte machen vnd außsprünng werden / hinfür von keiner Herrschafft oder Obrigkeit auffgenommen / noch ohne willen der gläubiger vergietet vnd gedunet / sondern wo die betretten / zur haften angenommen / den eidsger zu recht gehalten / vnd nach gestalt der sachen gestrafft / auch so sie wider zu häuslichen wohnungen kommen / alsdan zu keinen digniteten vnd ämptern gezogen werden solten. In Gallia per decretum Parliamenti 26. Junii 1582. *Laval publicatum*, Decoctores hac ignominia afficiuntur, ut semper pileo colore viridi tincto, quem creditor emit, utantur, das sie ein grün bareth oder hute / so ihnen der gläubiger lauffet / tragen müssen / quod tamen per aliud editum Parliamenti 1586. 18. Februar. *sublatum est*. Auctor des aufführlichen bedenkens / warumb die betriegere am teib sollen gestrafft werden, Apud Muscovitas, de quibus scribit Alex. Guagninus in *descrip. Muscov.* cap. 4. receptum est, quod omnes ejusmodi decoctores in locum certum & publicum ad id ordinatum duci, ibiq; à servis Prætorianis flagris baculisque per suras & crura pedum graviter abeque ulla misericordia cedi soleant tam diù, donec creditoribus suis satisfaciant: quod si solvendo non fuerint, tunc verberibus multoties exagitati creditoribus secundum valorem debiti servire cogantur. *Novissimum extat decretum, quod à Civitatibus Hansaticis Lubecæ 1620. est promulgatum, cuius inscriptio ita se habet*: Mandatum der Hânsestätt wider die mutwillige fallirer vnd pankrottirer. *ibi*: Auff solchen fall nach vorhergehender declaration nicht allein die schandgloß vber ihn geletet / sondern er auch mit offentlichcr auffstellung an den pranger / ewiger verweisung / auch nach vermerkten umständen als ein dieb vnd falsarius an teib vnd leben gestrafft werden. *quod citatur à Binctelthaus in dispui. de moras. dilat. ex discept. forensi* Stephan. Gratiani tom. 2. cap. 380. n. 33. Hodiernis moribus teste Myrsing. ad §. ult. *Inst. de actio. n. 18.* in Germania usurpatur pœna carceris publici der Schuldthurn / cujusmodi Norbergæ, aliisque in civitatibus invenire licet, ubi incarcerati ex elemosynis vivunt, *uti de Praga loquitur Röpven decis. 29. n. 26.* Nec excipiuntur ab hac pœna Comites, Nobiles, Doctores, Studiosi, Milites, Mulieres & aliæ personæ privilegiatæ, quæ nimis suo privilegio confidentes dolo, fraude & dilapidatione suis facultatibus sunt lapsæ. *Berlich. artic. 2. concl. 28. n. 30. & seq. Unde trauit Coler. de process. execut. part. 1. cap. 6. n. 134. ita observatum fuisse, cum quidam Doctor nec actus legens, nec advocando se exercens, sed suâ vocatione relicta alienis ad suam professionem non pertinentibus negociis se immiscens contraxisset æs alienum, ut per aliquos annos in carcere latuerit, donec suo creditori satisfecerat. Panos, quibus de jure Divino, Canonico & Civili decoctores afficiuntur, vid. per discurs. apud Alexandr. Esken d. vol. 3. discurs. 4. conclus. 8. cum scrib. seqq. Principali quaestioni, quod nimirum ejusmodi decoctores hoc beneficium non sit indulgendum, subscribunt Sira. cha de decoct. part. 6. n. 20. Nicol. Boer. decis. 349. n. 10. Tronca. in 7. d. tit. de solut. resol. 2. n. 10. Anton. Hering. de fideiuss. c. 5. n. 105. & seq. Oiso Heland. in commons. Camer. part. 1. tit. 102. Marin.*

Rimmelin. in dissert. ad aur. Bull. dist. 4. §. 22. Henscher. d. tr. de privileg. §. 46. Osvald. Hillg. in Donell. Enucl. lib. 22. c. 9. lit. b. Alexand. Esken d. discurs. 4. vol. 3. conclus. 11. Illuc. Vmmisus d. disp. §. 4. n. 26. confer Petr. Heig. in 99. jur. Saxon. p. 1. q. 35. n. 43. & seqq. Bonifac. in tract. de jur. §. 1. n. 72. & 73. Ernesti. Coibman. in respon. 19. vol. 1. per discursum.

XXVI. Quod tamen haec tenus verum est, nisi ipsi creditores de jure suo aliquid remittere & in concessionem harum induciarum consentire velint, (fortassis quod in spem certam ingredientur, ad frugem redditurum decoctorem & postmodum omnia perfoluturum) quod omnino possunt, utpote in quorum manu, potestate & arbitrio esset, totum debitum suis remittere & donare debitoribus, quidni ergo liceret, quod minus est, cui licet, quod plus est? *l. non debet. 21. l. qui potest. 26. l. in eo quod plus. 100. l. in toto. 113. l. cuius est donandi. 163. ff. de Reg. jur. Straccha d. part. 6. c. 20. Matth. Stephan. de jurisd. lib. 2. part. 1. c. 1. n. 250. & seqq.* Nec est, de quo creditores conquerantur, cum sit notissima juris regula, volenti ac consentienti non posse fieri injuriam. *l. 1. §. usque adeo. l. si quis servum. 26. ff. de injur. cap. scienti. 27. de Reg. jur. in sexto. l. in diem. 8. §. 1. de aq. plur. arcend. l. cum donacionis. 34. C. de transact. Andr. Geil. 2. obi. 65. n. 2.*

XXVII. Sed quid, an ne iis favor hic moratoriarum literarum est denegandus, qui culpa partim, partim vero vi majori ad lapsum adiguntur? Recte hic inquit Princeps, utrum malum fortunæ, an vero vitium culpæ præponderet. Sed quid de iis, quos ipsa ordinaria juris æquitas & dispositio à creditorum impetu defendit ac tuetur? Si haud indigent hoc beneficio, siquidem illi, cui ipse jure est prospectu, extraordinario (ad quod non nisi in subsidium devenimus) non opus est auxilio, arg. *l. 1. C. de jur. Emphyteutico.*

XXVIII. Quin etiam nec prodesse debet hoc beneficium illi, qui debitum est inficiatus, idque propter odium mendacii receptum esse videtur. Et rectè: inficiantibus enim in fraudem, beneficium non est indulgendum. *Amb. contra qui. l. de non numer. pecun.* Ita per mendacium, qui se fidejussorem negat, perdit beneficium excussionis seu ordinis & divisionis seu Epistolæ Divi Hadriani. *l. si dubitatur. 10. §. 1. ff. de fidejussor. Iohan. Schneid. ad §. item si quis in fraudem. n. 67. Instit. de action.* Ita Emphyteuta, si sciens negat rem esse emphyteuticariâ, punitur rei illius privatione. *D. Obv. h. d. sp. 26. §. 398.* Ita qui calumniosè negat, quod actor intendit, exceptionem postea ipse objicere non potest. *Philip. Masb. ad l. nemo ex his. 43. n. 9. ff. de Reg. jur.* Ita tutor, qui per mendacium alimenta negat pupillo decerni posse, non solum removetur, sed etiam punitur. *§. sed si quis. 10. Inst. de suspect. tutor. l. 3. §. sed si non. 15. ff. eod.* Hæc nimirum poena est mendacii, jura enim oderunt mendaces, & volunt, ut nec vera dicentibus postea credatur, *Iohan. Happprecht. in comment. ad Inst. l. si de fidejuss. §. sed si plures. n. 54.* sed mendaces in uno in omnibus mendaces esse præsumantur, sicuti qui semel malus, semper in eodem genere mali malus præsumitur. *cap. semel malus. de Reg. jur. in sexto.* Et qui semel perjurus, ad probationem per juramentum amplius non admittitur, *per sext. in cap. parvuli. 22. q. 5. ubi Gl. Instur. clari juris est, quod nemo debet habere fructum ex eo, quod nisus est impugnare, siquidem frustra legis auxilium implorat, qui temerè in legem committit. Eberon S. burff. consil. 37. n. 1. cens. 1. Menoch. de recuper. possess. remed. 9. n. 169. per l. Papinianus. §. meminisse. ff. de inoffic. testam. l. post legatum. §. fin. ff. de his, quibus*

indign. l. auxilium. ff. de Minorib. cap. fin. de immo. Eccles. Atque ita concludunt Anton. Tessa. decis. 186. n. 7. in fin. Trentacing. d. iis. de solut. resol. 1. n. 8. in fin. & resol. 2. n. 13. & 14. Vincens. Caroc. de excus. bonor. part. 2. quæst. 69. n. 2. & seq. Coler. de proce. execut. part. 1. cap. 10. n. 397. Mynsing. cens. 2. obs. 15. n. 8. Ruzger. Ruland. de Commiss. lib. 6. p. 4. c. 4. n. 38.

XXIX. Quæ tamen hætenus dicta obtinent, modò fraudulenter & dolosè illud faciat, per d. l. si dubitatur. 10. §. 1. ff. de fidejuss. Et pœna negantis nunquam habet locum, nisi propter dolum & fraudem, cap. v. fallus. 1. iis. Ss. de feud. de funct. contens. si inter domin. & agnas. v. assall. Iason in l. 1. C. de Transact. n. 15. Gl. in l. ult. C. de rei vindic. Vincens. Caroc. de Excus. bonor. d. part. 2. q. 69. n. 33. Marsh. Brun. de cession bonor. quæst. 20. quæst. principal. incipiente, Vigesimò quæro. Secus si animo titubanti incertâque mente oblivionem allegasset, atq; es were ihme die schuld vergessen vnd auß der acht tommen/hoc enim casu cum dubitans habeatur pro ignorante, l. 1. in pr. ff. de legat. 3. ubi Bartol. n. unic. ignorantia autem excuset à pœna negationis, putarem adhuc beneficium illi dandum, Vincens. Caroc. de excus. bonor. d. part. 2. q. 69. n. 34. Anton. Hering. i. act. de fidejuss. c. 27. p. 1. n. 219.

XXX. Insuper nec hoc beneficio gaudet, qui judicialiter convictus & condemnatus est, executionem enim sententiæ latæ non debent impedire, l. fin. C. in lit. pendens. ubi is, qui contra se habet auctoritatem sententiæ latæ, perperuò filere tenetur, imò impudens pronuntiatur, si a ius fueris adhuc aliquid auxilium per supplicationem petere. Castrens. & Iason ad d. l. n. 7. cum & aliâ supervacuum sit atque non valeat, quicquid contra rem judicatam suscipitur, Bald. in l. præscriptione. 25. C. si contra jus vel utilit. publ. Ruin. consil. 157. num. 15. lib. 5. Tiber. Decian. consil. 47. n. 3. & respons. 55. n. 32. & respons. 18. n. 178. vol. 1. Andr. Geil. 2. obs. 58. n. 6. Sixtin. consil. Marpurgens. 7. n. 5. vol. 2. Reinkingk. d. tr. lib. 2. class. 2. c. 8. n. 16. idq; ob hanc rationem, ne res judicata suo effectu careat, text. in cap. aliquibus. Extr. tra. de re judic. Cammergerichts ordnung p. 3. tit. 48. in pr. in verb. Diweil ein jedes vor theil / so dem nicht gebührende vor streckung geschicht / wenig frucht bringet. Harman. ab Epping. tit. 1. obs. 16. n. 2. & seq. Andr. Geil. 2. de pac. publ. obs. 17. n. 1. & lib. 1. obs. 113. n. 16. Mynsing. cens. 3. obs. 68. Atq; ita in terminis decidunt Tessa. decis. 186. n. 7. Anton. Fab. in Cod. Subaud. d. iis. 9. definit. 4. & definit. 20. n. 3. Guido Papæ decis. 37. Trentacing. d. iis. de solut. resol. 1. n. 21. & lib. 2. tit. de appellat. resol. 1. n. 24. Carol. de Graß. de except. c. 32. n. 44. Wehner. in pract. observ. in verb. Unstandtbrief.

XXXI. Moratoria hujus dilationis nostræ beneficium non in omnibus casibus obtinet, operæ precium ergo me facturum puto, si casus, in quibus non habet locum, paucis attingam. Non obtinet igitur nostrum beneficium, I. Contra æquè pauperem vel pauperiorem, quàm est ipse debitor, cui est indulta dilatio. Pauperiorem qui se dicit, vel æquè pauperem, & ita intentionem suam in paupertate fundat, probare illam debet. l. et incambis probatio, qui dicit. 2. ff. de probat. Non enim sufficit dicere, nisi dicta probentur, juxta vulgare axioma. Quis verò dicatur pauper? variant Doctores: Quidam enim eum putant, qui non habet patrimonium 50. aureorum, per l. nonnulli. 10. ff. de accus. Gloss. verò & ibi Bald. in l. paupertas, ff. de excusat. ius. dicunt, pauperem esse, qui labore & sudore suo victum quærere cogitur. Communiter tamen concluditur, quòd hoc sit in arbitrio judicis, qui secundum qualitatem personarum & quantitatem patrimonii quem judicabit divitem vel pauperem. Iohann. Schneid. ad tit. Inst. qui & ex quib. caus. manumitti. non lic. n. 2. & ad §. sed & propter. n. 2. Inst. de excusat. ius. & curas.

XXXII. Nec II. contra debita opificum & mercenariorum, vulgò tagelöhner / tidelöhner / schtechte handwerckleuth / qui quotidiano sudore & operâ se suosque alere ac sustentare assolent, quia eorum debita sunt privilegia non solum de iure Divino, *Levit. 19. v. 17. Deuter. 24. v. 14. & 15. Malach. 31. v. 5. Tobia 4. vers. 15. 1. Timoth. 5. vers. 18. Matth. 10. vers. 10.* unde vulgò non abs re dicitur: *Verdient lohn schreit für Gott in Himmel: Oldendorp. class. 4. a. Et. 9. Rubric. quid veniat in has actiones.* sed ferè de omnium locorum consuetudine omnibus creditoribus præferuntur. *Michaël Beuser. in tract. de iur. pralac. part. 2. c. 11. Köppen decis. 28. n. 13. in med. lib. 1. In terminis consultat. Saxonie. tom. 3. pars. 3. quæst. 105. ubi ratio additur, quòd moram tales ferre nequeant.* Accedit, quòd aliàs materia delinquendi daretur. *Rebuff. ad constitut. Regn. Gallie, lib. 2. in tract. de liter. dilator. ars. 1. gl. 1. n. 2. 6. ubi scribitur: Conducerem enim (inquit) multos, & opere pèrfecto ejusmodi literas impetrarem.* Mercenariorum autem & famulorum appellatione continentur illi, qui in ædibus debitoris commorantur, vel qui ad annum conducti sunt, *welche auff ein Jahr gemiet / vel qui ad tempus pane & aquâ ipsius utuntur, ut sunt omnes omninò famuli, servi, operarii, ancillæ & similes, als da seind Kauffgesellen / haufrecht / handwerckleuth / dienstoeten / gemeine fuhrleuth / gutscher / tag vnd tidelöhner / köchin / hauf vnd viehmagd / vnd dergleichen.* Quid verò dicendum de sartoribus, sutoribus, pistoriis, laniis, aurifabris, scriuariis, librorum compactoribus, tonsoribus & aliis? Neq; hos privilegio nostro inclusos æquitate & ratione inspektâ planè existimo.

XXXIII. Minimè verò extendo ad id genus hominum, qui per fas & nefas sua acquirunt, uti sunt propolæ & annonarii, qui quæ ad quotidianum usum necessaria sunt, undiquaque emunt, eademque minutatim rursus in dupli vel tripli precio vendunt, *de quibus loquitur Iesus in l. mercis appellatione. 207. in verb. mangones, mercatores, venaliciarios. & ibi Alcia. n. 10. de verb. signific. qui secundum Chrysostomum sine mendacio ac perjurio vivere nequeunt, cujus dictum refertur in cap. ejiciens. distinct. 88. uti sunt Verdorbene Krämer / welche andern das ihrige betrüglisch auffheben / auch offte vber die heffte daran gewinnen / de quibus verum, quòd horum substantia minimè stabilis, neque ad bonum proficiat, quod de malo congregatum, & novissimè de his bonis nihil remaneat, nisi peccatum solum, d. cap. ejiciens. 11. distinct. 88.* Dann ungerecht gut fasset nicht / hat adters sedern / kompt selten auff den dritten erben / vnd vbet gewonnen / vbet zerronnen / dan vnrecht erworben / ist selten dem dritten erben auffgestorben. *vid. Ecclesiast. cap. 27. v. 2. ubi ita scribitur: Ut inter compedes lapidum figitur paxillus, ita in consuetu emptionis venditionis elicitur peccatum. Et c. 26. vers. ult. ubi hæc verba: Vix eximitur mercator à delicto, & caupo non justificabitur præ peccato.* Quod tamen non accipiendum de viris bonis, qui ex honesto per acquisitionem lucro vel ditescere, vel saltem paupertatem repellere cupiunt, de his enim verum est illud Horatianum:

*Impiger extremos currit mercator ad Indos,
Per mare, pauperiem fugiens per saxa, per ignes.*

XXXIV. Nec III. contra debita jurata, quia Principis dispositio generaliter loquens non extenditur ad casum, in quo intervenit iuramentum. *Gl. final. in auth. Sacramenta pube. C. si advers. vendit. Matth. de Afflic. decis. 5. n. 2. Nera consil. 233. n. 1. lib. 1. & consil. 368. n. 7. Grammat. decis. 12. n. 2. & 3. Subscribunt quæstioni Jaf. in d. l. 2. C. de precib. Imper. offerend. Marc. Anton. Cuch. in tra. Et. de morat. præscripi. n. 54. & 62. Matth. de Afflic. d. decis. 5. ubi per sacrum consilium ex voto omnium Consiliariorum ita decisum fuisse attestatur. Jacob. Menoch. de arbit. judic.*

judic. 99. casu 203. n. 14. & 15. Roland. à Valle consil. 31. n. 13. & seq. vol. 2. Ioh. Baptist. A fin. in tract. de Execut. §. 9. c. 383. Trentacinq. d. tit. de solut. lib. 3. resol. 1. n. 11. & seq. & resol. 2. n. 12. Seraphin. de Seraphin. in tr. de privileg. juram. privileg. 22. n. 17. & privileg. 114. per tot. & utrobique Benckendorff in additam. Nicol. de Passerib. d. q. 5. n. 6. cum seqq. Anton. Fab. d. tit. Cod. Subaud. definit. 20. n. 6. Everhard. in topic. loc. legal. à vi juram. n. 31. Coler. de process. executiv. pars. 1. cap. 4. n. 16. Anton. Tessaure. d. decis. 186. subiciens, ita à Senatu Pedemontano pronunciatum fuisse. Valen. Franc. in tract. de fideiuss. c. 3. n. 175. Serfer. de juram. lib. 1. cap. 26. n. 43. Schrader. in Lexic. in verb. Induciae quinquennales. Petrus Faber in l. Neratius. 191. in fin. ff. de Reg. juris. Peck. de jur. sistend. cap. 10. num. 3. Alexand. Esken d. discurs. 4. conclus. 10. in princ. apud Arum.

XXXV. Sed quid dicendum de eo debitore, qui nostro beneficio expressè, absque juramento tamen, renunciavit, an ne nihilominus non obstante illà renunciatione ad nostrum beneficium ipsi recurrere licebit? Quod nego, per regulam vulgatam, quòd unicuique licet favori pro se introducto renunciare. Novell. 163. cap. 1. l. 29. C. de pact. l. in viro. 69. ff. de Reg. jur. Et satis absurdum censet Justinianus, redire ad hoc, cui quis renunciandum putavit, l. si quis. 11. C. de Reb. cred. & iurejur. nec concedit redintegrari id, quod semel est repudiatum. l. cum quidam. 7. vers. Ex quacunque causa. C. de condic. inferi. Facit, quòd quis pacto (legem enim dat contractui, l. 1. §. 6. ff. de pos. l. semper. 34. l. contractus. 23. ibi: legem enim contractui dedit. ff. de Reg. jur. l. reseribus. ff. de pact. ut maximè interdum notissimos contractus, qui celebratur, terminos egrediatur, l. Lucius Titius. 24. ff. de pos. l. in navi. 31. ff. locati. l. naturalis. 5. §. 4. ff. de præscr. verb.) casum fortuitum & omne periculum præstandum in se recipere possit, ad quod alioquin naturà initi contractus non teneretur. l. 1. C. de Commod. d. l. contractus. 23. ff. de Reg. jur.

XXXVI. In duabus præcedentibus thesibus dicta eatenus procedunt, nisi Princeps ad petitionem debitoris dispenset, & in rescripto expressè juramenti vel renunciationis faciat mentionem, quòd scilicet non obstante vel renunciatione, vel juramento literarum dilatoriarum tenor observari debeat, siquidem potestas absolvendi à juramento Seculari etiam Principi competeit, quod & maximè apud nos obtinet, cum Camera Imperiali à Cæsarea Majestate & Imperii Statibus sit concessa. Cammergerichts Ordnung part. 2. tit. 24. von Dietaxation der Eydt. Mynsing. cent. 3. obs. 99. Illud. Vmnius d. disp. 8. b. 4. n. 26. Quin & juri Justiniano conveniens est omninò, text. est in l. ult. in pr. ff. ad Municip. l. adigere. 6. §. ult. ff. de jur. patronat. l. fin. ff. de re milit. l. 1. §. 1. C. qui milit. pos. lib. 12. ut ita minùs rectè sentiant, qui Principi Seculari potestatem absolvendi à juramento denegât, & soli Pontifici Maximo Judiciq; Ecclesiastico tribuunt.

XXXVII. Nec IV. beneficium nostrum ad Ecclesiastica vel pia loca porrigitur, l. 43. in fin. ff. de relig. & sumpt. funer. semper enim Ecclesiæ est favendum, quippe cujus favor major est, quàm fisci, Oldendorp. in tract. de jur. & equit. cap. 10. ac cuius etiam commodo publico anteferendus. Maria de jurisd. Ecclesiast. part. 4. class. 171. n. 7. Quin etiam cum dilatio hæc moratoria ex gratia descendat, non est amplianda, sed strictè accipienda, præsertim cum rerum Ecclesiasticarum tractatio & alienatio Magistratu Politico non nisi cum mylterio commissa sit. Tiraguell. de privileg. pie caus. privileg. 148. Trentacinq. d. tit. de solut. resol. 1. num. 16. Anton. Fab. d. tit. 9. definit. 20. n. 9. Carol. de Graß. de except. c. 32. n. 35. & 36.

XXIIIX. Nec V. ad alimenta, quia eorum favor præponderat omni causæ, instarque piæ causæ causam alimentorum esse jura nostra perhibent, l. Meli. 14. §. pietatis tamen inuitis. ff. de aliment. vel cibariis. legat. Cravett. consil. 199. n. 10. Honded. consil. 39. n. 11. vol. 2. Tiber. Decian. respons. 42. n. 35. Et 39. vol. 2. Imò alimentorum majorem esse favorem, quàm bonorum divinis usibus infervientiū, patet ex l. sancimus nemini. C. de sacros. Eccles. Phannic. de Phannic. de lucr. dot. gl. 10. n. 64. Unde dilationem non patiuntur, l. 2. ff. de fer. sed summariter veniunt terminanda, l. 1. §. Iulianus. l. 5. §. 8. ff. de agnosc. Et alend. liber. Surd. in tract. de aliment. tit. 8. privileg. 2. n. 1. Riminald. junior consil. 584. n. 81. Et 82. Zanger. in tract. de except. p. 1. c. 1. n. 18. vers. 12. propter summum periculum, quod in mora consistit, cum venter, juxta Senecam, præcepta non audiat, poscat, appellet, ac, ut est in proverbio, careat auribus, & fames hostis sit acerrimus, fames enim & mora bilem è naso conciant, teste Plauto: hunger vnd bare reucht in die nasen: item, dem hunger ist nicht gut tang predigen: item, fames dicitur optimum condimentum, der hunger ist der beste todt. Imò scribit Bald. in l. 3. circa fin. C. de collation. famem esse ensem acutissimum: Unde alimentorum retardationem nulla æquitas aut miseratio retardare debet. Iohan. Petr. Surd. in d. tract. de aliment. tit. 8. privileg. 70. Et decis. 323. Carol. de Grass. de except. c. 32. n. 28. Nicol. de Passerib. d. 9. n. 64. Marc. Anton. Cuch. de morat. præscript. n. 91. cum seq.

XXIX. Sed, an non humanius esset, cum limitationis temperamento præcedentem accipere & exaudire thesin, ut tum demum ejus generalitas admittenda sit, si pauperibus & egenis hæc debeantur, qui aliunde non habent, unde se alant; secus verò sit statuendum, si divites ratione fortè amicitia vel alias ob causas tali emolumento sunt locupletati? Ego certè hîc Christianam charitatem commendarem, cui congruit, ut talis creditor (cum de suis interim vivere possit nummis) expectare cogatur, donec mitior felicitatis aura rigidū infortunii gelu temperaverit, ipseque miser debitor exacto induciarum tempore recollectis viribus solidum perfolvere commodiùs possit.

XL. Nec VI. ad ea debita, quæ descendunt ex causâ delicti. l. 1. in fin. ff. de pæn. text. in §. quod si delinquentes. Et ibi Gl. in verb. innocentes. Auth. de Mandat. Princ. Et in Auth. qua in provincia. ibi: omni privilegio. C. ubi de crimin. agi oport. Estque ratio, quia malè meritis publicè, ut ad deterrenda maleficia aliis exemplo sit, etiam egestate laborare debet, l. bona fides. in fin. pr. ff. de pos. Non enim permittendum, ut sub prætextu privilegii vel flagitiorum crescat auctoritas, vel publica vacillet utilitas. l. 2. in fin. C. de privileg. scholar. lib. 12. Arg. ita concludunt Rebuff. consil. 184. n. 5. Idem in tract. de liter. distator. artic. 1. gl. 1. n. 17. Natta consil. 361. lib. 2. num. 9. Bald. consil. 449. num. 3. Boër decis. 148. n. 8. Iul. Clar. in pract. criminal. §. fin. quæst. 95. Covarr. lib. 2. var. resolut. cap. 1. n. 8. Iacob. Menoch. de arbitr. judic. 97. cas. 447. n. 17. Et d. cas. 203. n. 16. Et hæc magis vera ac communis est opinio, teste Trentacinq. lib. 3. var. resolut. d. 1. de solut. resolut. 1. n. 12. in fin. Francisc. Vir. lib. 1. syrv. commun. opinio. 176. n. 11. ubi æquè de magis communi opinione testatur.

XLI. Nec VII. ad debitum fiscale, l. nec damnosa. C. de precib. Imper. offerend. Estque ratio, quòd expedit Reipublicæ, imò utile ac necessarium est, ut quàm civisimè debita fiscalia exigantur, Luitprand. 3. C. de Princip. Novell. 17. c. 7. §. 1. Boër. decis. 349. per tot. Caspar. Beat. in tract. de inop. debiti. c. 11. lason in §. fin. n. 24. Inst. de actionib. Salicet. in l. 1. §. 6. C. qui bon. ced. post. Trentacinq. d. resolut. 1. n. 14. Sichard. consil. criminal. 5. n. 32. Iacob. Menoch. cas. 203. n. 16. Et cas. 377. nu. 17. Et 18. Carol. de Grass. de except. c. 32. n. 22. Peregrin. in tract. de jur. fisc. lib. 6. tit. 7. n. 12. 13.

14. *Rebuff. in tract. citat. de liter. dilator. artic. 1. gl. 1. n. 17. Schönborn. lib. 5. polit. c. 26. Alexand. Esken d. discurs. 4. vol. 3. conclus. 11. in Arum. jur. publ. Martini. Laud. in tract. de jur. Fisci. conclus. ult. Illic. Vmnius d. dist. 8. §. 4. n. 26. Marc. Anton. Cuch. de morat. præscrip. n. 45. & seqq. ubi hanc conclusionem communi calculo receptam testatur. Quod tamen hæcenus procedit, nisi Princeps speciali clementiâ motus Fisci sui remittere velit privilegium, & pinguïorem debitoris expectare fortunam. l. in fraudem. 45. §. fiscalibus. 10. ff. de jur. Fisci. quod haud obscurè innuit Cuch. d. lo. n. 51. & 52.*

XLII. Nec IIX. ad pupillaria debita, idque propter statum hunc humanum, cui propter ætatem & lubricum consilium subveniendum est. l. 2. in fin. ff. de judic. arg. l. 1. in pr. ff. de minor. 25. ann. Facit, quod Ecclesia, fiscus & pupillus quoad concessa privilegia æquiparari soleant. c. 1. de in integr. restit. Trentacinq. d. tit. de solut. d. resolut. 1. n. 14. Nicol. de Passerib. d. g. 5. n. 67. Anton. Fab. d. tit. 9. definit. 20. n. 10. Boër. decis. 296. Menoch. d. cas. 203. nu. 22. *Rebuff. d. tract. de liter. dilator. artic. 1. gl. 1. n. 33.* Quod tamen quidam eatenus concedunt, nisi pupillus de suis medio tempore se alere ac sustentare possit: quod in medio relinquo.

XLIII. Nec IX. ad debitum ex venditione eduliorum & rerum comestibilium in pleno, quod ajunt, toto mercatuque venalium. arg. l. 2. de mundan. Anton. Fab. definit. 11. & definit. 20. n. 10. Cod. Subaud. lib. 9. *Rebuff. d. tract. de liter. dilator. num. 45.* Quam exceptionem publica exigit & firmat utilitas, singulari favore dignissima, ne publicum & longè necessarium eduliorum commercium impediatur, & homines fame premantur. *Quæ ratio & ipsi Petro Rebuff. ar. videt, ita enim ille d. lo. n. 45. ait: Non habent hic locum illæ dilationes, aliòquin homines fame perirent, quia nullus veller sic vendere. Quin eo ipso daretur occasio delinquendi, in fraudem enim aperta ipsius creditoris à debitore sciente se non solvendo impetratum videretur. Boër. decis. 299. ubi ita prædicari in Curia Burdegalensi scribit. Farinac. de carcer. lib. 1. tit. 5. §. 29. n. 38. Anton. Fab. d. def. 20. n. 18. lac. Menoch. d. cas. 203. n. 24. Trentacinq. all. resolut. 1. n. 17. & 18.*

XLIV. Nec X. ad creditores futuros, i. e. eos, cum quibus debitor post impetratum rescriptum contraxit, & de quibus nõ est cogitatum, arg. l. Aurelius. 28. §. Titius Sejo. 2. ff. de liberat. legat. Estque ratio, quia privilegium semper intelligitur de eo, de quo tempore concessionis cogitatum fuit, quam opinionem stylo & observantiâ corroborari, testis est Guid. Papæ decis. 109. Coler. de process. execut. pars. 1. cap. 4. n. 14. Dionys. Gothofr. in additam. ad Schneid. ad §. jus civile. n. 11. sub lit. d. l. ff. de jur. Nat. Gem. & Civ. l. Ant. Fab. d. 1. 9. definit. 1. n. 2. definit. 6. n. 4. definit. 16. & 20. n. 2. Carol. de Graß. de except. c. 32. n. 94.

XLV. Nec XI. ad dotem. arg. l. 1. ibique Barbosa. ff. sol. matrim. Causa enim dotis nullam quovis prætextu retentionem sive retardationem admittit. l. unic. §. 5. C. de rei uxor. act. Stephan. Gratian. discipul. forens. p. 2. c. 22. sub num. 32. Joh. Petr. Sturd. in d. tract. de alimen. tit. 8. privil. 7. n. 2. Cuch. de morat. præscrip. n. 87. 88. 89. 90. cum seqq. Carol. de Graß. de except. c. 32. n. 26. 27. Nicol. de Passerib. d. g. 5. n. 63. Muscatel. in prax. aur. civil. p. 4. gl. petendo. n. 21. Vincent. de Franch. decis. 219. Petr. Peck. in tract. de jur. sistend. c. 45. n. 20. Anton. Fab. in Cod. Subaud. d. tit. 9. definit. 20. n. 11. ubi ex *Rebuffo* notat, idem juris esse in debito favore studiorum.

XLVI. Nec XII. ad locationem. Auth. sed jam cautum. C. Depof. Gl. in l. cum fructuarius. ff. de usufr. Estque ratio, quia plerumque locatorum ex redactione pensionum sibi alimenta parant, alimentorum autem piam &

exemptam causam esse ex supra dictis constat. Boër. decis. 296. n. 6. Rebuff. sæpius allegat. tract. de liter. dilator. artic. 1. gl. 1. n. 21. 37. ubi ita iudicatum scribit. Jacob. Menoch. d. cas. 203. n. 18. Trentacinq. d. resol. 1. n. 15. Anton. Fab. d. definit. 20. n. 8. & iii. 12. definit. 17. Cuch. in tract. de morat. dōlar. n. 100. Nicol. de Passerib. d. 9. 5. n. 61. Carol. de Graß. de except. c. 32. n. 25.

XLVII. Nec XIII. ad Commodati, (expleto & finito usu, in quem res commodata est, l. in commodato. 17. §. sicut autem. 3. ff. Commod.) Precarii, (exigente ac reposcente eo, qui concessit, l. 1. ff. de precar.) vel Pignoris (exsoluta omni pecuniā debitā, vel præstitā aliā satisfactiōe, ut creditor nullam legitimam causam retinendi pignoris habeat, l. si rem. 9. §. omnis pecunia. ff. de pignorat. act.) repetitionem, quia domino reposcenti rem suam nullo prætextu ea negari potest, nec ulla juris dispositio permittit, ut quis aliena retineat, aut cū alterius damno locupletetur. l. circa hi. 8. §. si quis. 22. in fin. ff. de transact. l. i. q. 3. 28. ff. de dol. mal. l. plane. 31. ff. de petis. heredit. l. nam hoc. 14. ff. de condict. indeb. l. iure naturæ. 28. ff. de Reg. jur. Sed omnia iura volunt, ut suum cuique tribuatur, princip. Inst. de iustis. & iur. & ne alteri per alterum iniqua conditio inferatur, l. non debet. 74. ff. de Reg. jur. quod fundamentum suum habet in summo isto juris præcepto, Alterum ne lædas. §. 4. Inst. de iustis. & iur. l. 10. ff. eod.

XLIX. Nec XIV. ad depositi repetitionem, idque propter exuberantiam bonæ fidei à deponente erga depositarium habitam: Et rectè. Depositum enim causa ut in plurimis aliis, l. si hominem. 7. §. 2. & 3. ff. de pos. ita & in hoc casu privilegiata censetur, siquidem res deposita ad arbitrium deponentis domini (manet enim deponens dominus rei depositæ, l. licet. 17. §. 1. ff. de pos.) sine ulla mora illicò & quàm celeritè est restituenda, l. si quis. 11. l. de pos. l. 1. §. 22. & §. de posuero. 45. ff. eod. idcirco non rectè depositarius auditur, qui sub prætextu hujus privilegii depositum retinere cupit, ne quod beneficio celeritatis inventum est, subijciatur injuriis tarditatis, Boër. d. decis. 296. n. 4. ubi subdit, ita de Anno 1524. 3. Maji iudicatum fuisse. Cuch. de morator. præscrip. n. 70. Iohan. Petr. Surd. decis. 323. n. 7. Anton. Fab. d. definit. 20. n. 12. Vincent. de Franch. decis. 151. ubi ita quoque se referente in regio consilio decisum fuisse attestatur. Accedit & illud, quod ille contractus in jure ita privilegiatus reperitur, ut etiam citra litis contestationem & ordinarium juris processum summarie & executivè procedi & pronunciari debeat, iuxta Bald. in l. si acceptam. 1. c. de usur. Bartol. in l. si quis. c. de pos. Cardin. Mannic. de tacit. & ambig. convent. lib. 10. tit. 10. n. 1. & 24. Imò, es mag auch solch vertrawt gut bey teinern andern arretirte/verboten oder nidergeleget werden. Auth. sed jam causum. c. de positi.

XLIX. Quid verò dicendum de instrumentis guarentigiatis, (quæ à guardia, h. e. securitate, quam creditori hæc clausula præstat, dicta sunt, ubi debitor creditori concedit liberam potestatem, ut in defectum solutiōnis ex bonis ipsius sine via judiciaria sibi satisfacere possit, et soll wol besügt seyn/ auch gut macht habē/ im fall er im zählten saumhafftig werden würde/ sich durch eigene gewalt in des debitoris güter zu immittiren/ vnd darauff bezahit zu machen/ und e paratam dicuntur habere executionem, & hodiè in Germania usitatissima sunt, de quibus videri possunt Petr. Frider. lib. 2. de mandat. judic. cap. 69. Anton. Tessur. decis. Pedemont. 26. Wehner. in prætic. observat. verb. Guarentigia. Coler. de process. execut. p. 1. c. 3. n. 14. & seqq. Hieron. Treut. select. disputat. vol. 2. disp. 5. §. 5. lit. c.) an ne adversus illa beneficium hoc nostrum extendatur? Quod affirmo, quia beneficia Principum latissime sunt accipienda. l. 3. ff. de consensu.

Princip. Fichard. consil. German. 21. num. 11. Philipp. Math. ad l. 22. n. 7. de Reg. jur. Mynsing. decad. 15. resp. 2. n. 31. Roland. à Valle consil. 17. vol. 2. Et quamvis instrumenta hæc garantigiata paratam executionem habere videntur, illud tamen referendum est saltem ad privatam creditorum, non etiam ad publicam auctoritatem, l. 65. §. 2. ad Sc. Trebell. Osvwald. Hilliger in Donell. Enucleat. lib. 2. cap. 9. lit. l. Webner. in observat. pract. d. verb. Anstandbrieff, Illic. Vmnius d. disp. 8. §. 4. n. 26. Anon. Fab. d. tit. 9. de fin. 5. Tessaure. decij. 186. n. 7.

L. Illud hic notatu dignum est, quod beneficium nostrum (*consentiens Cuscho d. v. n. 145. & 146.*) generaliter concedens debitori inducias, non videatur locum habere in illis casibus, quibus debitor ad factum, i. e. operarum quarundam præstationem est obligatus, puta, ut librum scribat, illud tamensam fodiat, &c. Quamvis enim talis debitor in eas fortassis sit redactus rerum familiarium angustias, ut æstimationem illarum operarum offerre non possit, non tamen est excusandus, si nullo vitium membrorumve impediaturo vitio, quò minus ipsas exhibere valeat operas, præsertim si creditoris sumptus & alimenta ipsi velit ministrare, ad quod ex æquitate omninò tenetur, *arg. l. suo victu. 18. ff. de oper. libert.*

L. I. Concessionem hujus beneficii præcedere debet petitio & preces supplicantis debitoris obæratæ, (*tanquam causa impulsiva.*) Invito namque & nolenti beneficium hoc non tribuitur, l. 69. & l. 156. ff. de reg. jur. & non dormientibus, sed vigilantibus jura scripta sunt, l. pupillus. 2. 4. ff. quæ in fraud. cred. l. qui autem. §. sciendum. eod. tit. l. in summa. in fin. pr. ff. de peculi. Cushman. resp. 37. n. 2. & seqq. vol. 3. Indeque est, quòd dilationes moratorie semper præsumantur à Principe concessæ ut plurimum ad petitionem partis, l. r. sponsum. ult. C. de transact. & non motu proprio, nisi hoc in rescripto expressè sit insertum, Nicol. de Passrib. d. quest. princip. 5. q. 3. Carol. de Graß. de except. d. c. 32. n. 46. idque exemplo aliorum rescriptorum. *Mynsing. decad. 2. resp. 19. n. 12. & 43. Adrian. v. in Camer. Imperial. judic. lib. 2. decij. 5. n. 22. 29. & 42. Reinkingk d. tract. lib. 2. claus. 2. cap. 8. n. 13.*

L. II. Preces verò vel libellus iste supplex (præter cætera generalia, quorum enumerationem hic obliviscor) hæc cõtineat requisita. I. Debet inseri & exponi causa ja sturæ & infortunii, quòd nimirù haudquaquam culpâ & dolo, sed inopinato ac fortuito casu ad hæc facultatum miseria fuerit redactus debitor supplicans, daß er unversehener weis in abbruch vnd schmerzung seiner nahrung kommen/ vnd sonderlich/ daß er von vielen andern/ mit welchen er gehandelt/ betrieglich aufgesetzt. Et hoc requisitum expressè requiritur in der Politicey Ordnung auff dem Dietchofag zu Augsburg de Anno 1548. auffgericht/ vnd zu Frankfurt de Anno 1577. gebessert / d. tit. Von verdobenen Kauffleuten. §. final. II. Debet exponi difficultas seu potius impossibilitas solvendi, quòd tale rei familiaris naufragium fecerit debitor, ut hoc tempore ob quotidianas creditorum interpellationes & exactiones ad extremum ipsi sit pereundum, nisi temporis aliquod spacium ad vires rescindendas, recolligendas ac reparandas ei indulgeatur, Es seye ihm aber unmächtig / zu dem/ es zu ganz verderblichem vnd unüberbringlichem nachtheil vnd schaden seiner gereichete / die schuiden schreunig abzutosen. Et hoc membrum volenti jurejurando confirmabit debitor, nisi enim supplicans tale sit passus damnum & tam grave, ut solvendi impossibilitatem inducat, non est intuentus hoc moratorii privilegii beneficio, sed legitimis mediis ad solutionem compellendus. III. Debet exponi, quòd adhuc cogitet satisfacere, exigendo vicissim sua debita.

daß er an aufstehenden schutden/welche mit handschriften vnd seinem registriert bewei-
 sich/so viel habe/dasß er wol gedencke seine creditores zu befriedigen. IV. Requi-
 ritur, ut hæc facti narratio veritate nitatur, aliàs impetratum à Principe re-
 scriptum sub-vel obreptionis arguitur, nec ullum sortiri debet effectum.
 dd. Politey Ordnung. zu Augspurg 1548. auffgericht/vnd zu Frankfurt 1577. repetiert/
 dd. Rubric. Von verordneten Kauffleuthen. §. fin. ibi: Wo aber die anderer gestalt vnd
 mit verchwignen wahrheit auffgebracht oder erlangt werden/alsdaß sollen sie krafft-
 los vnd vnfürträglich seyn vnd das für gehalten werden.

LIII. Quod autem omnem dubitationis nubem in hoc membro poste-
 riori Principi eximat debitor, necesse est V. ut hujus infortunii sui testi-
 monium à Magistratu suo inferiori, sub quo domicilium habet, afferat, &
 Principi exhibeat. d. Ordinas. Politey. & d. Rubric. ibi: So meynen wir hitemit ernst-
 lich/vnd wollen/dasß ihnen solche Moratoria vnd Quinquennel hinfuro nicht mehr ge-
 geben werden sollen/Wir/Unsere Nachkommen/Römische Keyser oder König seyen
 dann von der Obrigkeit/darunder solche verordnete oder auffgestandene kauffleuth ge-
 sessen/zuvor eigentlich bertcht vnd vergewissert/oder dasß dieselbe kauffleuth gtaubige
 vrkunde oder schein vorbringen.

LIV. Libellus supplex ita conceptus quocunq; tempore & loco Prin-
 cipi offeratur, nihil interest, cum non tantum hic actus sit meræ facultatis
 & voluntariæ, ut ajunt, jurisdictionis, sed etiam infortunium & egestas in-
 felicis debitoris specialem hinc videatur exigere gratiæ & humanitatis pro-
 digalitatem.

LV. Antecedere autè hanc induciarum concessionem debet non tan-
 tum petito aggravati debitoris, sed etiam diligens causæ cognitio ex parte
 concedentis, etenim cum non nisi humanitatis & commiserationis ratione
 contra strictum jus hoc respirationis sit introductum asylum, diligenter
 prospiciendū, ne hi humanitatis fontes omnibus indistinctè pateant, néve
 omnibus præcludatur. Cavendus itaq; caneq; pejus & angue fugiendus ac
 vitandus, ut in omnibus aliis rebus & actibus, ita & hinc abusus, ne ansa &
 occasio subministrat Sichardo repetendi justam suam exclamationem ad
 l. eum se sponse. 9. C. de donat. ant. nupt. n. 3. in fin. dum ait: Usinam quinquennibus
 Principes non userentur!

LVI. Declinabit autem hunc abusum, si non sit prodigus hujus bene-
 ficii, sed prudentiæ diligenti examinatione inquirat, investiget & expendat
 I. personam & conditionem debitoris, num sit dignus hoc respira-
 tionis collurio? *supr. l. 24. cum seq.* II. Jacturam, an tanta debitorum pre-
 mat injuria, ut solvendo hoc tempore non sit? *supr. l. 52.* III. Personam
 & conditionem creditoris, utrum onus moræ ferre possit? *supr. l. 31.* IV. Con-
 ditionem debiti, num sit tale, quod admittat dilationem? *supr. copiosè l. 31.
 cum mult. seqq.* V. Temporis statutum, quam diu velit concedere inducias,
 quod nõ debet esse nimis longum & diuturnū, (ne ex dilatoria fiat prece-
 ptoria & damnum afferant creditoribus immoderate hæc induciæ,) nec ni-
 mis breve, sed tale, intra quod debitor respirare, debita sibi obligata exigere
 & pecuniam corradere possit, &c. *de quo mox dicetur.* Et si quæ sunt alia, ad
 quæ concedens cogitationes suas mentis que judicium debet convertere,
 antequam rescripto suo aliquod respirandi tempus indulgeat.

LVII. Hanc tamen causæ cognitionem summarie & de plano seposita
 longiori ordinarii judicii solennitate & strepitu fieri debere, humanitatis
 & commiserationis poscit ratio, Doctorum firmat consensus. His sic præ-

missis & perspectis, Princeps, si ita visum ei fuerit, petitioni debitoris annuet, & per rescriptum securitatem ad certum tempus spacium (intra quod non teneatur satisfacere creditoribus suis) ipsi tribuet, ut interim ex miserando facultatum naufragio ad quietiorem fortunarum portum aspi-rare possit.

LII. Hoc autem tempus fatale computatur à die dati seu emissi rescripti, in quo concessa est securitas, non à die præsentationis seu exhibitionis, quia in privilegiis dati regulariter tempus inspicitur, præsertim in rescriptis ad gratiam emanatis, *cap. in eam te. Exr. de Rescript. & præbend. ibi: Si data literarum diligentius attendisses. Brunn. tract. de cession. honor. quæst. 26. n. 3. Carol. de Graß. de except. c. 32. n. 48. Tremacing. d. resol. 1. n. 27. Petr. Peck. in tract. de jur. f. stend. c. 45. n. 20. Guido Papæ d. decis. 109. n. 1. ubi subdit, quod ita seruet stylus Curie Parlamensis. Quod tamen ita procedit, nisi debitor legitimè fuit impeditus, quia dilationis tempus non currit impedito, si ex facto adversarii vel ex alia justa causa impedimentum proficiscatur, *arg. l. non exigimus. 2. §. si quis iudicio. 3. & §. quod diximus. 6. ff. si quis cautionibus, & c. l. 1. §. 2. in fin. C. de annal. except. Anton. Fab. in Cod. Suband. d. iii. 9. de finit. 2. n. 3. & seqq.**

LIX. Quousque autem hoc tempus se extendere debeat, in iure nostro ad eò præcisè & dilucidè non reperitur cautum, teste Marc. Anton. Cuch. d. tract. n. 22. Quin imò propter varias personarum ac infortunii circumstantias vix potest præscribi certum tempus, ideoque Principis voluntati & arbitrio relinquitur, qui illud consideratis circumstantiis loci, temporis, infortunii, pensatâque conditione personarum (creditoris & debitoris) vel brevius, vel longius definit. Sicuti & aliàs id, quod expressè in iure definitum non est, ex iudicis pendere debet arbitrio, *l. 1. §. 2. ff. de jur. deliber.* Ita tempus, quamdiù sit danda fides publica ad defensionem in iudicio, ex concessentis arbitrio pendet, qui pro rei qualitate aut gravitate, nec non statu & conditione personarum illud aliquando indefinitè, aliquando etiam definitè indulget ac præscribit, *Petr. Premus. ir. de secur. promiss. g. 5. in fin. ubi hoc usum ita observari testatur.* Ita cum tempus inducendæ consuetudinis nullibi in iure nostro præcisè sit definitum, iudicis arbitrio relinqui debere, tradunt Doctores, ut pro rei qualitate & pondere vel minus vel majus tempus statuatur, *Jacob. Menoch. 2. arbiir. iudic. cas. 83. n. 6. 7. Bronch. 1. assert. 8. Connan. 1. comment. c. 11. Duar. cap. 11. ad tit. ff. de legib. D. Obrecht. tract. de princip. jur. pag. 270. Forster. disp. 1. d. 35. Matth. Stephan. cent. 1. illustr. quæstion. 23. lit. c. Ha-non. disp. Inst. 1. d. 19. D. Hunnius. var. resol. jur. Civil. lib. 1. tract. 1. q. 24. vers. ultimò qui iudicis. Hieron. Treust. select. disput. vol. 1. disp. 1. d. 9.* Ita iudicis etiam arbitrio committitur, ut definit ac pronunciet, quot actus ad introducendam consuetudinem requirantur, *Iohan. Schneid. ad §. ex non scripto. n. 6. Inst. de jur. Nat. tur. Gen. & Civil. Hum. d. tr. quæst. 25. Connan. 1. comment. 10. Gwilhelm. Forster. d. disp. 1. d. 36. Arum. disput. 1. ad Inst. exer. 20. lit. A.* Ita iudicis disquisitione est in l. metus. 3. ff. ex quib. caus. major. quis nam sit metus ille justus, qui locum præbeat, ut major 25. annis in integrum restitui possit. *Et si quæ sunt hujus farinae sexcenta alia.*

LX. Conceditur autem (ut ad propositum redeam) interdum annus, interdum biennium, triennium, quadriennium, interdum etiam (non tamen sine gravi & urgenti causa) quinquennium. Sanè quinquennales inducunt ut plurimum frequentantur, unde vulgò Quinquennell appellari solent. *d. Ordinat. Politic. de Anno 1548. d. Rubr. Von den verdorbenen Rauffteutben. d. §. fin. &*

de Anno 1577. § Wann auch solche in verbis: Vnd wollen/das ihnen solche Moratoria oder Quinquenell hinjuro nicht mehr gegeben werden sollen. l. final. C. qui bon. ced. post. Rebuff. d. tract. de liter. dilat. aric. 1. gl. 1. n. 19. Cuch. de morat. prescript. n. 2. Anr. Fab. decad. 25. error. pragmat. c. 2. Anton. Hering. de fidejuss. c. 5. n. 135. Wehner. in pract. observat. in verb. Unstandbrieff. Jacob. Thoming. consil. 27. n. 29. lib. 1.

LXI. An verò ultra dictum quinquennium dilatio concedi de jure possit? In signis est difficultas. Quod negandum videtur, per text. tam in d. l. final. ibi: quinquennale spacium. C. qui bon. ced. post. quam in d. Constitut. Imperii de Anno 1548. d. iij. Bon verdorbenen Kauffleutchen. in verb. Das ihnen solche Moratoria vnd Quinquenell. Cum enim ejusmodi concessio sine gravi partis præjudicio non fiat, d. l. 2. C. de precib. Imperat. offerend. consequens est, solutionis dilationem ad modicum tempus esse restringendam, h. e. quinquennium, d. l. fin. C. qui bon. ced. post. alioquin enim, si modicum tempus excederet, præjudicium jam non modicum, sed grave ac magnum esset futurum, Castrens. in d. l. quoties. 2. in fin. C. de precib. Imperat. offerend. & ad l. si debitori. 21. ff. de iudic. Jacob. Thoming. lib. 1. consil. 27. n. 29. Accedit, quòd hæc dilatio respectu debitoris satis longa ad solvendum indulta esse videatur, unde Princeps illud minimè prolongabit: Ipse enim beneficium non debet esse capiosum, nec trahi ad injuriam alterius, l. Paulus notat. 8. ff. de præsor. stipular. facit l. oratione. 7. in fin. & l. ult. ff. de feriis & dilation. l. nec avus. C. de emancipat. liber. ubi Imp. rescribunt, privilegia & beneficia cujusquam in injuriam tribuere, sui moris non esse. l. sciendum. ff. ex quib. caus. major. Bursat. consil. 161. n. 51. vol. 2. Andr. Geil. 2. obs. 1. n. 14. & obs. 58. n. 6. Frideric. Pruckman. consil. 39. n. 71. vol. 1. Myrsing. respons. 19. n. 26. 27. decad. 2. Jacob. Thoming. consil. 4. n. 42. & seq. vol. 1. Dn. V. Damiel Otto in dissertat. jur. public. cap. 8. p. 194. & seq. Mechser. tom. 3. decisio. Cameral. Imperat. decis. 33. n. 41. Thulman. de benignitat. decis. Cameral. Imper. l. yntagm. 4. decis. 1. vol. 8. Atque ita sentiunt Anton. Fab. in Cod. suo tit. 9. definit. 2. & definit. 7. Thoming. consil. 27. n. 29. 30. vol. 1. Hering. d. ir. et. de fidejussor. cap. 5. n. 135. Castrens. in d. l. 2. C. de precib. Imperat. offerend. Carol. de Grass. de except. d. c. 32. n. 96. Nicol. de Passerib. d. quæst. 5. n. 3. & 4. Daniel Moller. lib. 4. semestr. c. 6. n. 6. qui omnes ferè affirmant, quòd si ulterior dilatio à Principe concessa fuerit, illam inutilem fieri, & ne quidem quoad quinquennium ipsum sustineri licet quoad hoc contrarium sentiat Marc. Anton. Cuch. de morat. prescript. n. 194. Quòd si quis fortè rationem quærit, cur quinquennium præcisè statutum sit, fateor cum Heringio d. ir. de fidejuss. d. c. 5. non omnium rescriptorum certam rationem reddi posse. l. non omnium. ff. de legib. ac interdum boni quoque Theologi esse, quædam ignorare.

LXII. Indultæ dilationis finis est, ut talis debitor medio tempore respirare aliquanisper, de mediis & rationibus solvendi cogitare, pecuniamque conquirere possit, quo finito dilationis tempore ad solidi solutionem eò propriori inveniatur. De hac satisfactione ut securi reddantur creditores, cautio idonea de satisfaciendo à debitore præstanda est. Non enim aliter valere debet moratorium rescriptum, nisi idonea super debiti solutione præstita sit fidejussio d. l. univ. sa. C. de precib. Imperat. offerend. ubi exiatis hæc verba: Univerſa rescripta, quæ in debitorum causis super præstandis dilationibus promulgantur, non aliter valeant, nisi fidejussio idonea super debiti solutione præbeatur. Estque ratio, ne debitor bona, quæ forsitan adhuc salva reperiuntur, intermedio tempore prodigaliter consumat, vel planè profugus fiat, & sic creditorem suum fraudet: jam verò juris est explorati, quòd ubicunque a studi
alicui

alicui inest suspicio, ibi jure postuletur, adeoque impetretur cautio. *Friedr. Pruckhyan. consil. 6. n. 58. vol. 1. Tiber. Decian. respons. 17. n. 42. vol. 2. In terminis nostris Carol. de Graß. de except. c. 32. n. 97. Trentacinq. d. tit. de solut. resol. 1. n. 6. Maran. de ordinat. judic. part. 6. membr. 8. n. 23. Nicol. de Passerib. d. quæst. 5. num. 13. & 14. Petr. Peck. in tract. de jur. sßend. c. 45. n. 4. Anson. Fab. d. tit. 9. definit. 6. Farinac. in prax. criminal. tit. de carcerib. quæst. 29. n. 27. Chilian. König. in process. c. 2. n. 33. Andr. Geil. 2. obs. 46. num. 14. Bernbard. W urmbf. 1. pract. objerr. tit. 28. obs. 1. Costal. in l. 3. ff. de condit. caus. das. Guido Papæ decis. 109. n. 2. Hering. d. tract. de fidejuss. d. cap. 5. n. 129. & seq. & c. 10. n. 456. & 491. Henschel. d. tract. de privileg. d. 45. Illr. Pmmius d. disp. 8. d. 4. n. 26. Hier. Treutl. vol. 2. disp. 24. d. 4. lit. c. Atq; ita etiam processus in Camera decreti sunt Civibus Francofurtanis contra Civitatem Erphurdianam 1570. referente Guithelmo Roding. lib. 3. Pandect. Cameral. tit. 4. §. 19. Wehner. d. pract. obser. d. verb. Anstandbrieff.*

L XIII. Quod usque ad eò verum est, ut etiam neque per Principem onus satisfationis remitti posse quidam velint, idq; propter duas rationes. I. Quòd rescripta Principis creditoribus non debeant esse captiosa, arg. l. Paulus. §. ibi: Prætor enim. ff. de prætor. stipulat. quod remissione hac cautionis factâ facillimè fieri possit propter metum fugæ & dilapidationis bonorum. *Roman. consil. 439. n. 9. Guid. Papa decis. 109. n. 2.* II. Accedit, quia & creditor ipse, cum debitori dat dilationem, competentem cautelam ab eo jure exigere potest. l. si debitoris. 21. ff. de judic. Pro more autem Imperatores habent, ut semper se accommodent in concessione beneficiorum ad concessionem juris, vid. *Reinkingk d. tract. lib. 2. clas. 2. cap. 8. num. 3. Herman. Pult. consil. Marburg. 19. num. 51. vol. 3. & consil. 22. n. 21. eod. vol. Ita sensius in all. l. universa. C. de precib. Imperat. offerend. Carol. de Graß. d. c. 32. n. 98. Nicol. de Passerib. d. quæst. 5. n. 15. & 16. Trentacinq. d. resol. 1. n. 7. Quod tamè nominati Doctores hætenus limitant ita, nisi à summo Principe adjecta sit clausula illa: Non obstante. Ita *Cyn. Bald. & Doctores in all. l. universa. C. de precib. Imperat. offerend. Carol. de Graß. all. l. n. 90. Nicol. de Passerib. d. q. 5. n. 17. Trentacinq. d. resol. 1. n. 7. W urmbjer. lib. 1. pract. obs. tit. 28. d. objerr. 12.**

L XIV. Non tamen opus est, ut Princeps proprio motu hanc satisfationem exigat, sed illa tùm demùm præstanda venit, quando à creditoribus est petita & requisita, de horum namque præjudicio agitur. *Gloß. in d. l. universa. per l. quoties. §. 2. ff. sol. matrim. quam Doctores communiter sequuntur. la. cob. Menoch. de adipisc. possess. remed. 2. n. 98. Trentacinq. d. resol. 1. n. 8. Barbosa ad l. si deberi. 2. l. n. 155. ff. de re jud. Surd. consil. 124. n. 1. & 2. Carol. de Graß. de except. c. 32. n. 100. & seq. Nicol. de Passerib. d. q. 5. n. 18. & seq. Andr. Geil. 2. obs. 46. n. 14. Schrader. de feud. part. 10. sect. 20. n. 301. Hering. de fidejuss. d. c. 5. n. 133. & seq. Etiam si enim lex vel statutum dicat, non aliter valere actum, nisi prius cautio & fidejussio præstetur, non tamen idem actus vitiat, propter omissionem, nisi à parte fidejussio vel cautio petatur. *sex. & ibi Castren. in l. peto. 69. §. si a re. verj. Quid si cautio. ff. de legat. 2. Iason. in d. l. universa. C. de precib. Imperat. offerend. Riminald. sennior. consil. 279. n. 100. & seq. Est aliàs quoq; regula generalis, quæ vult, quòd in omni materia, in qua iudex potest aliquid facere vel jure communi, vel ex forma statuti vel constitutionis, hoc intelligendum sit, si à parte petatur, uti tradis *Daniel Moller. in commentar. ad Constit. Saxonie. August. Elector. part. 1. cap. 19. n. 14. & seq.***

L XV. Sed quid, si debitoris facultates ad eò sunt exhaustæ, ut pro eo nemo velit fidejungere, an ad juratorium admittendus erit cautionem aut

andriche

ad dēlicte iusq? Certē *L.universa. 4. C. de precib. Imper. offerend. negativæ sententia* videtur præbere patrocinium, ubi rescribitur à *SS. Imp. Universa hæc rescripta*, que in debitorum causis super præstandis dilationibus promulganur, non aliter valere, nisi fidejussio idonea super debiti solutione præstetur. De qua tamen cautione fidejussoria altum est silentium in *d. Ordinar. polu.* Quid ergo statuendum, repellendus ne ab hoc literarum moratoriarum favore debitor, qui fidejussoribus super solutione finitis induciis faciendâ cavere nequit? Vix puto, humanius enim & benignius est, si in tantas angustias illius redactæ sint copiar, ut nemo pro eo fidem suam interponere velit, ne juratoriarum cautionis subsidium ei denegetur, arg. *Novell. 112. cap. 2. in pr. Novell. 134. cap. 9. Auth. generaliter. C. de Episc. & Cleric. §. hoatiè. 2. Inst. de satisdar. & ne rescriptum videatur frustratorium ludibrioq; concessum fuisse.* Cum enim exigitur cautio, talis peti videretur, qualis à debitore præstari potest, *Gloss. in cap. ex parte. 23. ad verbum. Consumacia. de Verb. signific. Maist. Wesenb. in parat. ff. qui satisdar. cogunt. sub n. 10.* ad impossibile enim nullus obligatur. *Impossibitium. ff. de Reg. jur. cap. nemo potest. eod. tit. in sexto.* Atque huc non parum confert novissima juris regula, quod deficientibus reliquarum satisfactionum generibus, semper juratoria cautio admittenda sit, quam tradit *Frideric. Pruckman. cor. fil. 43. n. 79. vol. 1. Ita sentium Nicol. de Passerib. d. quasi. 5. n. 31. & seqq. Carol. de Grass. d. tract. de except. c. 32. n. 118. & seqq. Roland. à Valle consil. 13. vol. 2. passim. Iason in l. 1. ff. qui satisdar. cogunt. num. 25.*

LXVI. Quod tamen hætenus procedit, dummodò fuerit homo integre & probate existimationis: secus esset, si propter corruptos mores vel suspicionem fugæ fidejussores invenire non posset, quam sententiam usus Cameralis & aliarum provinciarum approbat, æquitasq; naturalis sua det. *Andr. Geil. 1. obs. 148. n. 6. Ioh. Gædd. de sequestrat. c. 3. n. 20. Ans. Fab. d. tit. 9. definit. 21. num. 4.* Planè hodiè fidejussoriam non requiri, sed sufficere juratoriam cautionem, dicit *Rebuff. d. tract. de liter. dilator. n. 50. dum ait: Hodiè de consuetudine non vidi in forensi iudicio cautionem præstari, nisi juratoriam, alioquin de nihilo servires debitoribus literarum impetratio, cum nullus vellet pro eis cavere.* Si tamen debitor antea perjurus repertus fuisset, ad cautionem juratoriam admittendus non foret, per *tradita Andr. Geil. lib. 2. obs. 47. n. 11. & obs. 48. n. 33.*

LXVII. Effectus indultæ dilationis est, ut interim differatur (non perimatur, siquidem quod differtur, non aufertur) exactio debiti, omnisq; executio tam in personam, quam in bona debitoris. Ergo medio tempore nec carcerari, custodiae ve mancipari, aut arresto detineri, et tan auct. nihil arresirt/verthummert oder angehalten werdē [quo genere custodiae hodiè nihil frequentius: quotidie enim videmus, eos (honestioris præsertim conditionis & subsellii homines) qui vel ob delicta, vel ob æs alienum fugam meditantur, re & corpore arrestari. Ubi incidenter quærere lubet: Debitor arrestatus, an propriis, an verò alienis, arrestantis putà creditoris, sumptibus sit alendus? Ego respondeo, propriis, nisi evidenti prematur inopia] nec bona ejus pignori capi, multò minus distrahi possunt. *Ans. Fab. d. t. 9. definit. 2. n. 1. Nicol. Boër. decis. 296. Petr. Peck. de jur. sistend. cap. 45. n. 20.*

LXVIII. Si ideoque de facto ante lapsum temporis privilegiati ad creditorum importunam instantiam in carcerem, qui vulgo der schuldthurn appellatur, detrusus fuerit debitor, statim relaxandus venit, ut & bona arrestata pignoriq; capta restituenda erunt, ne sub specie indulgentiæ miserabili debitori creetur molestia: sicut enim aliàs (videatur *L. 3. C. de dilation.*)

ita & pendente hac dilatione nihil intentandum, quod debitorē beneficio suo privare possit. *Ans. Fab. allegat. tit. 9. de finis. 2. Rebuff. sepius alleg. tr. aric. 1. gloß. 3. n. 71. Petr. Peck. d. c. 45. n. 20. Cui relaxationi si creditor pertinaenter resistat, ad id quod interest, & in expensas litis condemnari potest. Petr. Peck. d. 10.*

L X I X. Non tamen dubitandum est, cum, qui ejusmodi literas impetravit, non eò minùs à debitoribus suis, si quos habeat, exigere posse statim, quod sibi debetur. Et si enim quod quisque juris in alium statuerit, eodem ipsum uti æquum sit, l. 1. *et* 101. tit. ff. quod quisq; jur. Germanicè, Das recht das einer vor sich hat/muß er auch wider sich leyden. In proposito tamen ea ratio pro debitore urget, quòd in eum finem creditores ipsi dilationem concesserint, ut intermedio tempore cogitare possit de modis solvendi, & exigere vicissim debita, quibus alii ipsi devincti sunt. Nec insuper æquitatis ad juris ratio patitur, ut beneficium Principis, quod ratione miserationis inopi debitori concessum fuit, ad alios ejusdem debitoris debitores, multò fortassis locupletiores, nec idem officium implorantes protrahatur, arg. l. 1. ff. de Const. Prinsip. Coler. de process. execut. part. 1. cap. 4. n. 14. Anton. Fab. alleg. de finis. 19. ubi ita observatum restatur.

L X X. Nec sortis duntaxat debitiq; principalis, sed usurarum etiam suspenditur exactio, l. non solum. 8. §. 1. ff. de liberat. legat. Doctores ad d. l. quoties. 2. C. de precib. Imper. offerend. Cyn. ad l. quoties. ff. de verb. obligat. Alexander const. 216. n. 14 vol. 2. Carol. Molinæus in tract. de usur. quest. 82. n. 62 4. *et* seq. Ans. Fab. d. tit. 9. de finis. 8. *et* lib. 25. error. pragmatic. error. 3. Trentacinq. d. resol. 1. n. 26. lib. 3. Petr. Peck. in d. tract. de jur. sistend. cap. 45. num. 20. Daniel Moller. lib. 4. semestri. cap. 7. n. 2. Ioh. Zanger. in tract. de exceptionib. p. 2. c. 10. n. 8. D. Obrecht. in tr. de lit. contestat. cap. 20. n. 9. in verb. sine ullo interjurio. Heron. Treutl. vol. 2. d. disp. 2. 4. §. 4. lit. e. Estque ratio, si enim intermedio tempore debitor ad usurarum præstationem teneretur, ad quem finem ipsi indultum hoc concessum, nempe ad hunc, ut major cumulus usurarum fiat, & tandem ipsi omnis facultas satisfaciendi penitus auferatur. Ac insuper frustra quis dixerit, inhiberi solutionem sortis, nisi & cursus usurarum suspendatur, arg. l. 4. C. de usur. pupill. cum usuræ per se celeritè currant, quàm Heraclitus, ut fert commune proverbium, teste Anton. Hering. d. tr. de fidejuss. cap. 22. n. 31. Atq; ita præter allegatos Doctores decidunt Nicol. Boër. de is. 296. n. 5. in fin. Wehner. præf. observ. in verb. Uno standtbrief. ibi: Non verò ad usuras. Rebuff. d. tract. de liter. dilator. arr. 1. gl. 1. n. 72. Salicet. *et* Cyn. ad d. l. quoties. 2. C. de precib. Imperat. offerend.

L X X I. Sed quid de fidejussore dicendum, an ne & illi proderit quoq; hæc dilatio? Quod regulariter affirmo, quamvis non ratione privilegii directò & principaliter quoad personam propriam, cum privilegia sint stricti juris, nec personam concessi egrediantur: attamen respectu ipsorum debitorum indirectò. Constat enim jure novissimo, quòd conventio fidejussorum non concedatur, quamdiu reus principalis solvendo est, vel in totum, vel in partem. Auth. præsentè. C. de fidejussor. Novell. 4. c. 1. auth. hoc se debitor. C. de pignor. *et* hypoth. Canonistæ in cap. pervenis. extr. de fidejussor. Felin. in cap. accepimus. num. 15. extr. de fid. instrument. Bart. Bald. Sychard. Salicet. in d. auth. præsentè. Sebastian. Medicis de conserv. possess. n. 312. Mynsing. cent. 1. obs. 15. Joh. Gædd. de contrah. *et* commist. stipul. cap. 9. concl. 5. n. 95. quod habet æquitatis plurimum, ne fidejussor, qui gratis intercessit, istud suæ benevolentia damnata ferat, ut priùs actionum molestias perferentescere cogatur, quàm reus principalis. Curr. femor const. 6. n. 3. Guid. Papa decis. 94. *et* decis. 570. Geil. 2. obs. 27. n. 1.

LXXII. Quod Doctores adeò extendunt, ut principalis debitor, antequam fidejussor conveniri possit, usque ad unquam seu usque ad factum prius executiōnem sit. *Jacob. de Arena in tract. de excuss. bon. n. 1. & 2. Inson in §. fin. n. 6. Inst. de action. Vincens. Caroc. de excuss. bon. q. 1. n. 1. Hering. d. in tract. de fidejuss. cap. 22.* Jam verò, si fidejussores nostro beneficio non fruerentur, privilegium hoc moratorium nullam haberet vim & efficaciam, sed per indirectum eluderetur, siquidē per indirectum illud fieret, quod per directum fieri prohiberetur, siquidē per indirectum illud fieret, quod per directum fieri prohiberetur. *Cyn. ad d. l. quoties. 2. in fin. C. de precib. Imperat. offerend.* Ipse enim fidejussor non aliter intelligitur se obligasse ad solutionem, nisi quatenus excussus & non solvendo fuerit principalis. *d. Ausb. presense. C. de fidejussor.* Unde quamprimùm de solutione fuerit conventus à creditore fidejussor, principali suo litem denunciatur, & ut debitor ipsum defendat, vel solvat, vel bona ipsius, ut executantur, à judice petit: hic certè reus comparens ad defensionem fidejussionis dilationem sibi concessam opponet, quæ medio tempore executionem contra fidejussionem impedit. *Bald. & Cyn. ad d. l. quoties. 2. C. de prec. Imperat. offerend. Marc. Anton. Cuch. in tract. de morat. prescript. n. 135. Valens. Franc. in tract. de fidejussor. c. 3. n. 172. Coler. de process. execut. p. 1. c. 4. n. 17.* Atque sic in effectu fidejussori beneficium hoc competet, aliàs fidejussor conventus molestaret debitorem, atque hoc modo debitori unâ vi auferretur, quod alterà ei conceditur, & quod pro utilitate debitoris salubriter introductum esset, id duriori interpretatione contra ipsius commodum produceretur ad severitatem, quod nulla juris ratio aut benignitas patitur. *l. 24. ff. de legib. l. favore. 6. C. eod.*

LXXIII. Fallunt tamen prædicta. I. Si fidejussor se tanquam principalem, at si etiam seipsi schuldner in instrumento obligarit hisce verbis: *Ich setze und verscribe mich zu einem haupt- und seibs schuldner* &c. hoc enim casu cessare beneficium excussionis, verior & communior est Doctorum opinio, quam etiam in Præctica observari dicit *Hering. d. in tract. de fidejuss. c. 27. n. 80. & seqq. ubi non solum Cameralia, verum etiam variarum Academicarum præjudicia recenset. Geil. 2. obs. 28. n. 6. ubi hanc veriorē & æquiorē sententiam putat. Vincens. Caroc. de excuss. bon. p. 2. h. u. est. 3. n. 1. & seqq. Hippol. de Marsil. in repetit. Rubric. de fidejuss. n. 62. & seqq. Wesenbec. consil. 10. part. 1. n. 18. Matih. Coler. de process. execut. p. 1. c. 10. n. 263. cum seqq. Fachin. 8. controvers. 54. Hartman. ab Eppingen pract. observat. tit. de fidejussor. obser. 1. Ruyger. Ryland. de commi. p. 4. lib. 6. c. 4. n. 26. Zanger. de exceptionib. p. 2. cap. 16. n. 15.*

LXXIV. Secundo fallunt prædicta, si fidejussor expressè & specialiter beneficio excussionis renunciet, quod jure facere potest, cum quisque habeat licentiam renunciandi his, quæ pro ipso introducta sunt. *l. pen. C. de pact. l. 51. C. de Episc. & Cler. Wesenbec. consil. 10. n. 4. Anton. Gabriel. lib. 3. commun. conclus. iii. de fidejussorib. conclus. 1. n. 87. Cardinal. Mantii. de sacis. & ambig. convent. lib. 16. tit. 18. n. 1. Matih. Berlich. part. 2. pract. conclus. conclus. 22. n. 5. Frideric. Pruckman. consil. 3. n. 37. & 38. vol. 2. Röppen decis. 53. n. 3. & seq. lib. 1. Andr. Geil. 2. observat. 27. n. 21. Mynsing. cent. 2. observat. 15.*

LXXV. Et ratio, quare in prædictis duobus casibus fidejussori non concedatur hoc privilegium moratorium, esse potest, quia eo casu fidejussor ut reus principalis ob renunciationem factam convenitur, & intelligitur renunciâsse moratoriæ exceptioni, quâ fidejussor renunciatione non factâ tueri se potuisset, cum à principio creditorem per intercessionem & renunciationem fidejussoris sibi in omnem casum atque eventum prospici-

cere voluisse credendum sit, aliàs renunciatio illa nullius esset momenti. *§. fin. Inst. de repetit. Bald. in d. l. quoties. 2. n. 5. Valentin. Franc. de fideiuss. c. 3. n. 16. Et hoc in practica probè observandum esse, & aliquoties se consuluisse scribit Masib. Coler. de process. exec. p. 1. c. 4. n. 18. in fin.*

LXXVI. Consultius tamen esse puto, ut debitor impetraturus ejusmodi inducias, in iis sigillatim quoq; fidejussorum mentionem fieri petat, ois daß dise begnadung auch den bürgen zu statt kommen soll: eo enim ipso perplexis disputationibus occurritur, ne fidejussores alioquin à creditoribus inquietentur, & aliquid faciant ipsis deinde negotii. *Anton. Fab. in Cod. Subaud. lib. 1. tit. 9. definit. 14. num. 2. Valentin. Franc. d. tract. de fideiuss. cap. 3. §. 170. Masib. Wehner. pract. observat. d. verb. Anstandebriefff.*

LXXVII. Insuper per hanc dilationem præscriptio seu usucapio impeditur, *Bald. Salices. & alii ad d. l. 2. C. de precib. Imper. offerend. Petr. Gregor. Tholosan. in synagm. jur. univers. lib. 22. c. 7. n. 3. Marc. Anton. Cuch. de morat. præscript. n. 111. Trencacing. d. resol. 1. n. 28. quia aliàs agere non valenti non currit præscriptio. l. 1. §. ne aulam. C. de annal. except. l. 1. §. Divus. ff. quando appell. Curi. junior consil. 60. n. 18. vol. 1. Mynsing. decad. 7. respons. 69. n. 27. & decad. 10. respons. 110. n. 5.*

LXXVIII. Haud tamen obstant hæ literæ, quò minus compensatio debitorum liquidorum fieri possit, cum compensare idem sit, quod solvere, *l. Julianus ait. ff. de condit. & demonstrat. l. solutionis. ff. de solution. Bartol. in l. divorio. §. ob donationis. n. 21. ff. solut. mairimon. Socin. junior consil. 79. n. 6. lib. 3. Mascard. de probat. conclus. 334. n. 2. ac est species solutionis, l. si debitor. ff. qui prior in pign. l. amplius. ff. rem rat. haber. Surd. consil. 112. n. 52. lib. 1. & consil. 246. n. 12. lib. 2. Jacob. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 142. n. 1. Guid. Papæ decis. 567. n. 1. lajon in §. in bonæ fidei. n. 62. Inst. de action. habetur pro solutione, l. 19. ff. de liber. caus. l. dedisse. ff. de V. S. dicitur ficta solutio, l. si peculium. ff. de stat. hom. Surd. consil. 142. n. 12. & consil. 82. n. 4. lib. 1. Cravet. consil. 139. n. 7. Cachéran. decis. Pedemont. 92. n. 11. 14. 15. & 28. habet vim solutionis, & actionem extinguit ipso jure. §. in bonæ fidei. Inst. de actionib. ubi lajon n. 77. Riminald. junior consil. 392. n. 69. lib. 4. Surd. consil. 82. n. 15. lib. 1. & in ut. de aliment. tit. 3. §. 1. n. 68. & l. 7. §. 10. n. 15. Zul. Pac. leg. concil. cent. 4. §. de compensat. 9. 73. Atq; ita sentit Anton. Fab. in Cod. suo Subaud. lib. 1. tit. 9. definit. 13. ubi ita decijum in Senatus Pedemontano ait.*

LXXIX. Ultimò notandum, quòd beneficium hoc nostrum moratorium tollat & excludat beneficium cessionis bonorum *l. fin. C. qui bon. ced. post. ibiq; Doctores communiter. Estque ratio, quia sufficit una gratia, nec duplici onere creditores sunt gravandi, ideoque minimè audiendus talis debitor bonis cedere volens. Za. in l. ult. vers. Tertius casus est. ff. de cession. bonor. Anton. Hering. d. tract. de fidejussor. d. cap. 5. n. 126. & 127. Trencacing. alleg. resol. 1. n. 30. Nic. de Passerib. d. 9. §. n. 34. & 40. Paul. Masib. Wehner. d. verb. Anstandebriefff. in fin. Mynsing. in §. fin. Inst. de actionib. Et tantum de principali debitorum oblatorum beneficium pro instituti ratione occasione temporis ita allata breviter (ne commentarium magis, quàm dispositionem propositæ materiæ tradere videar) dixisse sufficiant. De pluribus ad propositam materiam pertinentibus malim ego eorum judicia & conatus laudabiles, quorum animus publicatorum rerum experientiâ & functione concalluit.*

Satis sapienti DEO, Servatori nostro gloria sit & magnificentia, robur ac possessio & nunc & in omnia secula.